

ÅTVIDABERG

Nu besiktigas långa fordon

Från och med måndagen tar man återigen emot långa ekipage på Bilprovningen i Åtvidaberg. Detta sedan AB Svensk bilprovning i ett svar till yrkesinspektionen lovat förbättra lokaler och arbetsförhållanden på Åtvidabergs-anläggningen.

Det var i slutet av januari som huvudskyddsombudet förbjöd vidare besiktning av långa fordon och ekipage i Åtvidaberg. Anledningen var att Bilprovningens lokaler är alldeles för små. När riktigt stora fordon ska besiktigas räcker inte de 19 metrarna till utan portarna måste hållas öppna. Då är det inte svårt att förstå under vilka arbetsförhållanden personalen tvingats jobba under en sådan här vinter.

Stoppet gällde i första hand till månadsskiftet mars/april. Den tiden fick företaget på sig att tala om vad man tänkt göra åt problemen i Åtvid. Nu har svar kommit.

Under andra halvåret i år ska värme- och ventilationsanläggningarna förbättras. Vidare ska expeditions- och förrådsutrymmen göras större och en kundtoalett installeras.

Till de anställdas hjälp har också kommit en instruktion hur man ska göra vid besiktning av långa fordon. Men, säger stationsföreståndare Rune Kindén, den instruktionen lämnar en del övrigt att önska. Enligt den ska vi ta emot alla fordon och besiktiga dem. Om det så ska ske utomhus. Instruktionen säger dock inte mycket om vilken tid en besiktning får ta och vad man ska göra med de kunder som får vänta tills vi är klara med omkopplingar, omflyttningar osv med det långa ekipaget.

Svensk bilprovning kommer också att överväga en flyttning till andra lokaler. Den diskussionen tar företaget upp i samband med arbetet med investeringsplanen för de närmaste åren. Beslut väntas i slutet av maj.

Bang över Åtvid

Centrala delarna av Åtvidaberg råkade på måndagsförmiddagen ut för en sk ljudbang. Det var en Viggan från Saab i Linköping som sprängde ljudvallen över samhället och fick hjärtat att hoppa till på åtskilliga människor.

Hoppade till gjorde också fönsterrutor här och var i tätorten. Till polis och glasmästare rapporterades sammanlagt ett 20-tal krossade glasrutor av olika storlekar. Kanske kommer fler anmälningar in eftersom Saab-Scania ersätter kostnaderna. Det är nämligen inte meningen att ljudbangar skall inträffa över tätbebyggelse. Orsaken till måndagens bang kommer att utredas.

På Facits huvudkontor krossades den inre av två stora fönsterrutor hos säkerhetschefen. Denne fick en skjuts in i rummet av tryckvågen och skadades lätt av splitter. Simhallen, Stallet, Rooth-boden och Strandgatan var andra platser som fick kross.

Vinstöld. Ett antal flaskor vin har anmälts stulna ur ett källarförråd i en fastighet i Långbrotsområdet. Det märkliga är att flaskorna kunnat stjälas utan att någon som helst överkan skett på lås och förråd.

Förtur i Grebo. Kommunstyrelsen har beslutat att ge Göte Jönsson, Gävle, förtur i tomtekon i Grebo. Vederbörande har fått förord till tjänsten som personalchef på Regionsjukhuset. Sjukhusledningen har värdjat om förtur för Göte Jönsson i Grebokön. Denne får nu förtur till en återbudstomt.

ÅTVIDABERG

Beklaglig uppvärmning av nya Trekanten

Hälsovårdsnämnden har nu yttrat sig över förslaget till det affärs- och bostadshus, som inom kort ska börja uppföras i kvarteret Trekanten vid Stortorget. I största allmänhet konstateras att planeringen är gjord efter bestämmelser, behov och önskemål.

Men hälsovårdsnämnden beklagar att byggherren inte valt en mera miljövänlig form av uppvärmning för fastigheten. Ur luftvårdssynpunkt hade det varit önskvärt med el i stället för olja, skriver nämnden och pekar på de negativa konsekvenser som man av erfarenhet vet blir följden om satsning uteslutande sker på konventionell oljeuppvärmning.

Nämnden understryker också vikten av att det nu tas ställning till att göra den här delen av Adelsvärdsgatan till gägata. Man förordar även att handikapplagenheterna förläggas så att de boende får utsikt mot torget. Hälsovårdsnämnden uttrycker farhågor för att det blir intensiv trafik med transporter till det nya huset. Därför föreslås att lastning och lossning begränsas till vissa tider av bullerskäl och att lastgården skärmas av.

Energisparplan. Kommunstyrelsen har godkänt ett upprättat förslag till energisparplan för Åtvidabergs kommun. Man har givit fastighetskontoret i uppdrag att arbeta för att energisparplanen genomförs. Enligt en regeringsproposition ankommer det på de kommunala myndigheterna att ha hand om den allmänna planeringen av energibesparande åtgärder i befintlig bebyggelse. Man räknar med att inom tio år kunna göra en besparing på 25-30 proc av den totala energiförbrukningen jämfört med vad som går åt i dag. Genom den antagna energisparplanen för Åtvid ställer sig kommunen i spetsen för besparingsåtgärder i Åtvidaberg.

Åtvidabergshem får borgen. Kommunstyrelsen har beslutat föreslå kommunfullmäktige i Åtvid att teckna kommunens borgen för två lån till stiftelsen Åtvidabergshem. I ena fallet gäller det ett hyresförlustlån på 486 000 kr och i andra fallet ett underhållslån på 402 000 kr.

Tomtförsäljningar. Kommunstyrelsen har beslutat sälja följande tomter: Kardelen 3 för 55 000 kr till Leif Andersson, Snodden 6 för 55 000 kr till Karl-Erik och Berit Nordström, Snodden 2 för 55 000 kr till Torgny och Kerstin Karlsson och Mårsång 1:54 för 34 100 kr till Willy och Lilian Joelsson.

Maskiner för 600 000. Gatukontoret vill ha 600 000 kr för att kunna köpa en dragtraktor, en sopmaskin och en lastbil. Kommunstyrelsen har tillstyrkt önskemålet.

Avstår från förköp. Kommunstyrelsen har beslutat avstå från kommunens rätt till förköp beträffande dels fastigheterna Höjden 16 och 17, dels fastigheten Rumbult 1:24 i Hannas. I det förra fallet handlar det om två hyreshus, 5 600 kvm och 2 150 000 kr. I det senare fallet 2 400 kvm och 5 000 kr.

Hälsovårdskontoret omorganiseras. Hälsovårdsnämnden har gått in till kommunstyrelsen med en begäran om en utredning om en omorganisation av kontoret. Den nuvarande organisationsformen är inte bra och hoppas i fortsättningen få en egen förvaltning och inte behöva ingå i kommunkansliet.

Räkningen kom. I 1976 års stat tog man upp 70 000 kr för ombyggnad av kraftledning vid Långbrott. Pengarna reserverades i både 1976 och 1977 års bokslut. 1978 hade man avfört pengarna. Men så i år kom räkningen från Metala kraftverk som vill ha 65 600 kr för flyttningen. Kommunstyrelsen tillstyrker att gatukontoret får tilläggsanslag för att kunna betala.

Skolkontorets organisation. Kommunstyrelsen tillstyrker att skolkontoret får en ny personalorganisation som innebär att personalen skall utgöras med en skolkamrer, en kanslist och en kontorist.

Folkets hus projekteras. Kommunstyrelsen har beslutat föreslå kommunfullmäktige att föreningen Åtvidabergs Folkpark får ett anslag på 35 000 kr för att projektera en renovering av Folkets hus i Åtvid.

Hälsovårdsinspektioner. I avvakten på att tjänsten som hälsovårdsinspektör åter kan besättas har hälsovårdsnämnden uppdragit åt sin ordförande Lars Nestor att utföra löpande arbetsuppgifter vid kontoret motsvarande minst fyra timmar per dag.

Televerket till Fågelsången. Televerket vill köpa en tomt i industriområdet Fågelsången och där uppföra en ny arbetscentral. En sådan här nybyggnad innebär att gator och ledningar måste anläggas i området. Gatukontoret räknar med att det arbetet kommer att kosta 580 000 kr. Men då har man också möjlighet att exploatera ytterligare 3-4 tomter. Kommunstyrelsen tillstyrker att gatukontoret i år får 500 000 kr för ändamålet. Televerket är intresserat av en tomt på nära 13 000 kvm.

ÅTVIDABERG

5/4

Väg i Klockarängen ger buller m m

Hälsovårdsnämnden i Åtvidaberg har i sitt yttrande över förslaget till trafikledplan för Åtvidaberg avstyrkt tanken på en väg genom Klockarängen. Man pekar på att det skulle bli alldeles för högt trafikbuller utmed Kvarngatan. Vidare menar man att olycksfallsriskerna skulle öka när aktiviteter på Kopparvallen lockar många besökare.

Beträffande ombyggnaden av genomfarten av riksväg 35 bedöms det norra alternativet som det bästa. Man erinrar om att bullerdämpande åtgärder kan bli nödvändiga.

Anslutningen mellan Kisa och Valdemarsvik genom Humpaterängen föreslår hälsovårdsnämnden förläggs så långt söderut som möjligt i den korridor som förslaget anger. Genom detta görs så litet intrång som möjligt i motionsområdet.

När förbindelsen är klar kommer Söderleden att anslutas till Kisa-Valdemarsviksvägen. Man beräknar att trafikmängden kommer att öka med 500 fordon per dygn till 3 000. Bullret anses inte komma att utgöra problem för de boende utmed Söderleden.

Det bör också sägas att ovanstående synpunkter egentligen har uttalats av länsläkarorganisationen i Östergötland och att hälsovårdsnämnden tagit det som sitt eget yttrande.

Körarsmöte i Grebo. I samband med ett samkväm efter söndagens musikgudstjänst höll Grebo kyrkokör årsmöte. Till ny ordförande efter Allan Roseberg, som undangett sig återval, utsågs Ingvar Johansson och ny vice ordförande blev Gunnel Samuelsson. Kören har 18 medlemmar. Under det gångna året har man gjort 17 framträdanden och haft 33 övningar. En resa har också företagits.

Hälsovårdsjobb måste skjutas upp

Personalbristen på hälsovårds-kontoret i Åtvidaberg medförde förra året att mycket kontrollarbete eftersattes. Det framgår med stor tydlighet i hälsovårdsnämndens årsrapport för 1978. Normalt har kontoret bara en fast anställd. Det är hälsovårdsinspektören. Men sedan Lars Laager slutade i maj stod tjänsten vakant resten av året.

Det medförde att rutinemässiga inspektioner av hotell och samlingslokaler inte längre kunde företas. Inte heller kunde man påbörja den offentliga livsmedelskontrollen. Kartläggningen av industrier med miljöfarligt avfall måste skjutas på framtiden. Samma sak gäller genomgången av jordbruksfastigheter med djurhållning.

Av årsrapporten framgår vidare att vattenkvaliteten vid kommunens friluftsbad i stort sett varit bra. Dricksvattnet vid de allmänna vattenverken i kommunen har varit av mycket skiftande kvalitet. I Kvarvik måste man ta till chockklorering. Den nya avloppsanläggningen i Värna har konstaterats ge mycket god reningseffekt.

Förra året konstaterades utsläpp av fenom från ett företag. Efter påpekande från hälsovårds-kontoret vidtogs åtgärder. Rättgift utdelas fortfarande till allmänheten, men nu i begränsad omfattning.

Ökad satsning på barnomsorgen

Sociala centralnämnden har lagt fram sin flerårsbudget för åren 1979—83. Under den perioden räknar man med att driftskostnaderna ökar från 21,1 milj till 23,8 milj kr. Under perioden beräknas investeringar på 8,6 milj, huvudsakligen inom barnomsorgen. Beräkningarna är gjorda enligt 1979 års priser.

Kostnaderna för socialkontoret beräknas i år till 1,2 milj. Man har inte tagit upp någon högre summa under perioden men förvarnar ändå om att det sannolikt blir nödvändigt med personalförstärkning på socialkontoret.

Den stora kostnadsökningen ligger på barnomsorgen. Utgifterna väntas öka från 7,9 milj i år till 10,6 milj 1983. Orsaken är att antalet förskolor kommer att öka. Man siktar in sig på en förskjutning från familjedaghem till platser i daghem.

Äldreomsorgen undergår inte några förändringar kostnads-mässigt utan ligger i 1979 års priser strax över 11-miljonersstrecket hela tiden. Däremot sker den förändringen att älderdoms-hemmen i Hannäs och Gårdsrum läggs ner och ersätts med servicebostäder i Falerum. Vidare planeras en ökad satsning på den kommunala hemhjälp. Antalet arbetstimmar för hemsamariterna kommer per år att öka från 57 500 till 80 000.

Beträffande färdtjänsten håller man på att utarbeta nya regler. Allt tyder på att antalet resor blir obegränsat och att man får resa utanför kommungränsen. Vidare ska man utreda den framtida organisationen av fotvården och diskutera att kommunalt anställa en fotvårdsspecialist.

Viltslakterier. Hälsovårdsnämnden har tidigare uppmanat baroniet Adelsvärd att före jakt-säsongens början hösten 1979 utföra sanitära åtgärder och ordna avloppsfrågan för viltslakteriet. Baroniet har sedermera begärt uppskov i avvaktan på vad en utredning på riksplanet kan resultera i. Hälsovårdsnämnden har avslagit denna begäran.

Tomtpriserna. Kommunstyrelsen har på basis av gatukontorets exploateringskalkyler fastställt priserna på tomter i Björsäter, Falerum och Hannäs. I Björsäter kommer tomterna i år att kosta 58 000 kr exklusive anläggningsavgift för anslutning till va. Motsvarande kostnad i Falerum blev 44 000 kr. För de fyra tomterna i Grävsätter i Hannäs kommer man att ta ut 28 000 kr per st. I det priset ingår kostnaderna för vatten och avloppsanläggningarna. Vid kommunstyrelsens behandling av ärendet föreslog Sigvard Önnegren (c) att kommunen skulle subventionera tomterna i Björsäter med ca 10 000 kr. Anledningen är att Linköpings kommun håller låga villatomtpriser i Lingshem, Bankekind osv. Kommunstyrelsen gick dock inte in på förslaget.

Kan ha ett visst intresse. Kommunstyrelsen i Åtvid anser att kommunen kan ha ett visst intresse av att köpa några fastigheter av Facit vid Japan och Marknadsbodarna. Det rör sig om ett område på 13 200 kvm med fem hus på och där taxeringsvärdet uppgår till knappt 1,4 milj kr. Kommunstyrelsen har gett kommunalrådet Carl-Eric Ahlström och kanslichef Assar Holmqvist i uppdrag att förhandla vidare med Facit om tomter och byggnader.

Ogräsbekämpning. Till hälsovårdsnämnden har inkommit besked att den danska firman Spröjtelselskabet kommer att utföra kemisk ogräsbekämpning på områden som tillhör Åtvids pastorat. Beslutningen sker från specialkonstruerad bil under våren. Man använder sig av Atrazin 50 WP och Simazin 50 WP. Vidare har SJ meddelat att man under perioden april-juni i år kommer att utföra kemisk ogräsbekämpning med Karmex 80 på SJ-ägda områden i Åtvidaberg.

6/4

Nu syns det tydligare när skogen besprutats

Åtvidabergs trävaruaktiebolag har till hälsovårdsnämnden i Åtvidaberg anmält att man kommer att bespruta en hel del skog. Sammanlagt handlar det om över 400 hektar på baroniet Adelswärds marker i Åtvidaberg och Kinda och på Söderö egendom i Kinda. Besprutningarna sker från helikopter och äger rum någon av veckorna före midsommar.

Man kommer i år att använda sig av bekämpningsmedlet Roundup. Det skulle också användas förra året av ÅTA men då återkallades medlet av produktkontrollnämnden bara någon vecka innan besprutningarna skulle börja.

Roundup är en ny typ av lövbekämpningsmedel. Det är insorterat i faroklass 3, där också de flesta måleriprodukter, myggstift osv finns. De gamla beprövade fenoxisyrorna tillhör klass 2.

Den synliga effekten av Roundup blir betydligt större än vid användning av fenoxisyror ef-

tersom det nya medlet inte bara dödar lövträd (förlor sorter än fenoxisyrorna) utan också gräs och vissa örter. Forskarstudier har visat att Roundup utsöndras mycket snabbt av djur. Medan fenoxisyrorna sprids i bärtider ska Roundup användas ungefär två månader tidigare.

Större delen av de anmälda besprutningarna äger rum i Åtvidabergs kommun. Områden som skall besprutas finns mellan Kviström och Dunketorp, norr om Mormorsgruvan, mellan Norrby och Mosshult och i Bersbo. De största enskilda arealerna i Åtvidaberg är 32, 45 resp 50 hektar.

Vartannat företag i Åtvidaberg ställer upp med stöd till ÅFF

Det är knappt man tror att det bara är ett decennium sedan som Facit i stort sett ensam skyltade med reklam på Kopparvallen i Åtvidaberg. Men det är klart, då ägde förstås också företaget hela anläggningen. I dag är Facit bara ett av många, många företag som har reklam runt om fotbollsarenan.

På ett eller annat sätt är det nämligen numera ungefär vartannat företag i Åtvidaberg som ställer upp och stöder allsvenska ÅFF. Tala om förvandling.

Förr gick det som en dans med en världsomspännande koncern som ordnade jobb åt spelare och pengar åt verksamheten. I dag har klubben, dvs såväl spelare som ledare och andra medlemmar, fått ta av sig fracken. Numera duger det bara att jobba i blåställ.

En bidragande orsak till att det gått att rent ekonomiskt få miljonföretaget ÅFF att gå ihop är den för fyra-fem år sedan bildade aktivitetskommittén. Den består av 15-16 personer, som på kyrkliga syföreningars vis idogt jobbar för att samla in så mycket pengar som möjligt för att sedan helt sonika skänka bort allt. I det här fallet till huvudstyrelsen utan krav att pengarna ska användas på visst sätt.

Förra året skramlade aktivitetskommittén enligt bokslutet ihop ungefär 300 000 kr genom lotterier, försäljning av souvenirer, ett annonsblad, medlemsvärning (ÅFF är nu störst i Åtvid), jippon av olika slag för allmänheten osv.

En av de viktigaste bitarna är försäljningen av reklampaket till företagen i Åtvidaberg.

— Där har vi lyckats över all förväntan och på ett sätt som kanske är unikt i det här landet. För de bidrag som småfirmor, affärer och verkstäder ger för att vara med i matchprogram, ljudreklam, medlemsblad osv motsvarar mellan 10 och 15 procent av klubbens intäkter.

Det säger en mycket belåten **Hans Blide** som är ordförande i aktivitetskommittén. Det har inte bara gått lätt att få småföretagen att ställa upp för ÅFF. Man har också mer eller mindre på köpet fått ÅFF att bli hela samhällets angelägenhet. Även kyrka och kommun finns med i bilden.

— Det är inte bara för att få ränta på insatt kapital som man ställer upp, säger Urban Kratz, en av de många småföretagarna i Åtvidaberg som köper reklampaket av ÅFF. Det handlar också om känsla för klubben, att få vara med och stödja en fin sak. Förr blev aldrig småföretagarna bjudna på pytt.

Enhetlig standard i Åtvids-skolorna

Vårt mål är att se till att en enhetlig standard finns i alla skolor i kommunen. Det skriver skolstyrelsens ordförande **Roland Johansson** i en PM inför läsåret 1979-80. I skolstyrelsens målsättning ingår dessutom att få alla skolor att verka för en rationell och ekonomisk upphandling av skolmaterial.

Vidare talas om mera allmänna mål som en demokratisk skola, att ge alla elever samma chanser till utbildning, att utjämna skillnaderna i värderingar av olika yrken och att medverka till att utjämna skillnaden mellan manliga och kvinnliga attityder när det gäller yrken.

Roland Johansson skriver också att skolstyrelsen vill uppmåna all skolpersonal att ta initiativ för SIA-skolan och att man räknar med att tillämpa SIA-idéerna så mycket som möjligt.

Skolstyrelsen tänker sig ett genomförande av den samlade skoldagen under en femårsperiod. Man har redan börjat processen,

men säger att en förutsättning är att personalen på varje berörd skola skall vara överens enligt demokratiska former.

Förhoppningen är att få en skola, där elever och personal trivs. Skolans uppgift är inte bara att undervisa utan också bidra till elevernas sociala fostran.

Roland Johansson uppmanar personalen vid varje skola att tänka efter om informationen mellan skollärdning och skola fungerar bra. Annars bör förbättringar föreslås.

Under 1979 bör skolstyrelsen försöka utarbeta lösningar beträffande lokalbehovet för musikskolan och gymnasieskolan.

Milsimmet. Efter elva veckor deltar var 56:e invånare i Åtvidabergs kommun i milsimmetet i simhallen. De allra flesta med förhoppningen att avverka en mil under våren och därigenom kvalificera sig till den stora slutdragningen. Annars kan man förstås nöja sig med att bli veckovinnare. Det blev förra veckan Axel Thorén, Eivor Johansson, Eva Flink, S-O Haraldsson, Eva-Lotta Carlsson, Ulla Ottosson, Anncharlotte Carlgren och Gunnel Ripstrand.

Elitst i Åtvid

Orienteringsklubben Eken i Åtvidaberg ligger bra till hos Svenska orienteringsförbundet. På bara några få år har klubben fått förtroendet att arrangera inte mindre än sex tävlingar av riktigt stort format. Orsaken är främst att OK Eken snabbt får fram nya fina kartor. Och, förstås, att klubben har en väl intrimmad tävlingsorganisation.

Den senaste i raden av uppdrag är ett elitst den 1 maj för landslagsmän och aspiranter på landslaget på såväl dam- som herrsidan. Tävlingsledare Lennart Haraldsson och ansvariga banläggare Tennart Haglund och alla de andra omkring 150 funktionärerna hoppas förstås på mildare vindar så man kan bjuda på ett sportsligt före i Häcklaterängen.

Conny Torstensson spelade upp minnesvärda scener från ÅFF:s duster med Bayern München i Europacupen. Bildmaterialet är unikt och har på underliga vägar nått ÅFF.

Sist men inte minst gav tränaren Björn Westerberg en initierad och öppenjärt information om var ÅFF:s A-lag står, vilka chanser man har och hur man kommer att spela. Under den efterföljande frågestunden fick Björn Westerberg många tillfällen att lämna sin syn på hur träning ska bedrivas, reservlagets funktion, enskilda spelares möjligheter och vad den stora sammanhållningen mellan spelarna har för konsekvenser.

CHRISTER BERG

7/4

7/4

Åtvidaberg

S-listan klar

Socialdemokraterna i Åtvidaberg ställer upp med en hel del nya namn till kommunfullmäktigevalen nu i höst. Om man utgår från att partiet får lika många mandat som man nu har blir det åtta nya namn på de 25 platserna i fullmäktige.

Bland de socialdemokrater som lämnar fullmäktigejobbet finns kämpar som Skoglar Axelsson och Stig Strömberg. De övriga som går är Birger Karlsson, Agne Fasth, Thord Nylinger, Gunnar Johansson, Keijo Niemenmaa och Kjell Mattsson.

Den lista som arbetarekommunens representantskap presenterar har följande utseende:

Göte Edlund, Bror Nilsson, Carl-Eric Ahlström, Evert Johansson, Birgit Johansson, Olof Sandqvist, Berth Törngren, Arne Johansson, Anita Kindén, Bernt Liljegren (ny), Bertil Ahlström, Britt-Louise Carlzon, Arne Lundqvist (ny), Gösta Brindmark, Roland Johansson, Lennart Linnerstedt, Hans Andersson, Wide Hellman, Annika Åshäll-Larsson (ny), Ingemo Karlsson (ny), Göran Pettersson (ny), Arne Forss, Ylva Johansson (ny), Ulla Dahlberg (ny) och Rune Viggeback (ny).

Därefter följer: Bruno Thornberg, Lennart Hjort, Aina Göransson, Lennart Fogelqvist, Bernt Skogh, Conny Holmqvist, Bengt Karlsson, Tommy Gustavsson, Lars Rasch, Erik Karlsson, Bengt Skogh, Sven Sjöo, Lennart Carlsson, Marianne Carlsson, Ing-Britt Kindh, Roland Andersson, Osten Mild, Eva Andersson, Lars-Inge Smedberg, Evelyn Björk, Gerd Lidback, Bill Hallberg, Kjell Mattsson, Inger Granberg och Stig Johansson.

Trafikproblem vid Alléskolan

Rektor Olof Sandqvist vid Alléskolan påpekar i en skrivelse till skolstyrelsen den oro man i skolan känner för de trafikproblem man har att brottas med. Vi är tacksamma för varje dag som går utan att någon allvarlig olycka inträffar, skriver han.

För att undvika att en allvarlig olycka inträffar begär Olof Sandqvist att en plan för förbättringar utarbetas och verkställs så snart som möjligt.

I Alléskolan går över 600 elever i åldern 13-16 år. Den anställda personalen på skolan uppgår till ca 80 personer. Alléskolan omges av två större trafikleder. På ena sidan Adelsnäs vägen med genomfartstrafik till och från Kisa och på den andra sidan Söderleden med livlig tätortstrafik.

På skolan räknar man med att närmare 500 man dagligen måste passera gatorna för att komma till gymnastikundervisningen i Sporthallen eller på Kopparvallen. Speciellt besvärligt är det i korsningen Söderleden-Grevgatan.

I skolans trafikundervisning betonas just de här svårigheterna för eleverna, man har lärarvakter ute vid skoldagens början och slut och man har ett gott samarbete med polisen. Men man är mycket oroad för att det inte räcker med dessa åtgärder och vill nu ha skolstyrelsens och även kommunstyrelsens hjälp för en bättre lösning.

Tranor i Åtvid. Nu kommer vårtecknen strömmande. Åtminstone över Åtvid. Det senaste är rapporten om att tranorna kommit till trakten. Lena Carlsson i Kungsvikstorp någon mil norr om Åtvidaberg berättar att hon sett två exemplar av fåglarna. För säkerhets skull tog hon fram kikaren och jämförde det hon såg med fågelboken. Den tidigaste noteringen är annars från 1972 då tranor kom till Tåkern den 25 mars.

94

Olof Sandqvist - 79

Bergulven, stenulven eller bergstötten. Det finns många namn på Europas största ugglan — bergulven

Sällsynta djur:

BERGUV STÖRSTA UGGLA I EUROPA

Bussen brummar fram på den smala och krokiga vägen. Ljuskäglan från strålkastarna sveper ömsom över täta skogsbyrn eller bergsbranter. Bussen stannar strax före en skarp kurva och passagerarna hinner innan lyset släcks uppfatta blänket från en liten sjö. Man tumlar ut och till skillnad från andra sällskapsresor tystnar genast prat och sorl. Alla lyssnar spant bort mot den mörka höjden som avtecknar sig mot natthimlen på andra sidan sjön. Då hörs det! "Uhu..." Dövt, starkt, skrämmande. Bergulven har åter presenterat sig.

Igenom att man hade "kråk- uvar" avsedda att användas vid kråkskytte. På ångslupen Yxningen tjänstgjorde på sin tid en berguv som barometer. Han påstods reagera kraftigt inför kommande oväder!

I stället hotas bergulven av nya faror: biltrafik, järnvägar, ledningsnät och äggsamlare. Man ska inte heller bortse från det moderna storskaliga skogsbrukets negativa effekter. De stora avverkningsarna borde aldrig tillåtas närmare än 50 m från bergroten. Även uppe på bergen borde kalhuggning, skogsbilvägar etc förbjudas.

Ena gången är det ett gäng fältbiologer i bussen. Andra gången en samling vuxna ornitologer från någon avlägsen plats i landet. Talrika är nämligen de naturvänner som just i Åtvidaberg fått sitt livs första chans att lyssna till Europas största ugglan.

"Det nordiska mörkrets rannsakare, en olycksbådande fågel... Dock blickar han upp mot den skinande månen liksom örnen mot solen", som Olaus Magnus så suggestivt skriver.

□ 170 PAR KVAR

Under hela 1900-talet har uven tvingats tillbaka av den påträngande civilisationen. 1975 uppskattades hela populationen i landet till drygt 170 par. Tidigare var direkt förföljelse en orsak till stammens nedgång. Nu kräver miljögifterna, främst kvicksilver, sin tribut. Ett ännu allvarligare hot mot många boplatser utgör fritidsbebyggelse och fritidsverksamhet vid och kring de attraktiva, branta och sydvända häckningsbergen.

Numera är det förbjudet att hålla uv vilket förvisso haft sin betydelse. Det var inte ovan-

ligt förr att man hade "kråk- uvar" avsedda att användas vid kråkskytte. På ångslupen Yxningen tjänstgjorde på sin tid en berguv som barometer. Han påstods reagera kraftigt inför kommande oväder!

I stället hotas bergulven av nya faror: biltrafik, järnvägar, ledningsnät och äggsamlare. Man ska inte heller bortse från det moderna storskaliga skogsbrukets negativa effekter. De stora avverkningsarna borde aldrig tillåtas närmare än 50 m från bergroten. Även uppe på bergen borde kalhuggning, skogsbilvägar etc förbjudas.

□ ÖKAR I ÅTVID

De allra senaste åren har räddningsaktioner startats på några platser, bl a i Östergötland. Åtvidabergs uvstam har dock varit tämligen konstant och glädjande nog har några sedan gammalt kända men på senare år tomma uvberg åter begåvats med ropande uvar. Med ökande intresse, förståelse och kunskap bland dagens naturvänner finns det anledning att se relativt ljusst på den ståtliga ugglans framtid. Men alla måste var medvetna om uvens oerhörda känslighet för störningar vid boplatser, speciellt under häckningens tidigare del. Närma dig aldrig, aldrig ett uvbo under våren eller försommaren! Denna hänsyn måste också visas tiden februari-juli av skogsbruket vid avverkning och virkes transporter i häckningsplatsernas närhet.

OLLE SÖDERBÄCK

Åtvidaberg

Nytt toppnamn på kds-listan

Kristen demokratisk samling i Åtvidaberg beslutade i samband med sin vårträff på fredagen att fastställa listan till kommunfullmäktigevalet i höst. Den viktigaste förändringen är en omplacering av de tre första namnen. För närvarande har partiet två platser i kommunfullmäktige.

På första plats har nominerats Gunnar Svensson, Åtvidaberg. Detta sedan Barbro Boll, Hannås, avböjt att på nytt stå överst på listan då hon vill varva ner de politiska engagemangen. Barbro Boll återfinns nu på tredje plats.

Som andranamn på listan står Carl-Erik Ståhlbom, Hannås. Han har därmed gått upp en placering. Därefter upptar listan följande namn:

Sven-Ulrik Meinecke (ny), Åtvidaberg, Martin Pettersson, Redinge, Börje Bjernhagen, Åtvidaberg, Aina Söderqvist, Åtvidaberg, Lennart Johansson, Åtvidaberg, Birgitta Abrahamsson, Gisebo, Karl-Evert Asklöv, Åtvidaberg, och Carl Carlsson, Åtvidaberg.

Mötesledare för vårträffen var Carl-Erik Ståhlbom, Vincent Melin, Hannås, kåserade om biodling. Man avslutade med kaffesamkväm och auktion.

Spritstöld. På lördagen upptäcktes ett inbrott i ett källarföråd i en hyresfastighet på Åkervägen. Ett tiotal flaskor med dyr sprit hade stulits.

Bra resultat i Grebo. Palmsöndagens familjegudstjänst i Grebo kyrka samlade en mycket stor menighet. Gudstjänsten inleddes med offergång. Årets resultat till Lutherhjälpen blev ca 3 500 kr vilket är 1 000 kr mer än förra året. Kyrkoherde Arne Nilsson ledde gudstjänsten. Vidare medverkade Ansgarsungdomar med ett kyrkospel, i vilket också barnkören deltog genom att sjunga.

Åtvidabergs pensionärsförening har haft möte på fritidsgården där Gustav Linnerstedt kunde hälsa många medlemmar välkomna. För dagens program stod Frälsningsarmén i Åtvidaberg.

Centerlistan klar i Åtvidaberg men utan Robert Rydbergs namn

Centerpartiets lista till kommunfullmäktigevalet i Åtvidaberg blir en lista utan Robert Rydbergs namn. Det står nu helt klart sedan partiet på lördagen offentliggjorde resultatet av sitt slutnomineringsmöte. Från början erbjöds Robert Rydberg en tiondeplats på listan. I det läget valde han att ta tillbaka sin kandidatur. Han har nu också aviserat sitt utträde ur partiet.

Robert Rydberg var förut centerns toppnamn i Åtvidaberg med massor av politiska uppdrag i de viktigaste insatserna. Men för två år sedan lämnade han styrelsen för Åtvidabergs industribyggen med motiveringen att de socialdemokratiska ledamöterna aldrig tillät de borgerliga ta del av all information.

Förra året avsåg sig Robert Rydberg de flesta av sina övriga politiska uppdrag på grund av ändrade arbetsförhållanden.

Nu ville centeravdelningarna i Åtvidabergs tätort få med Robert Rydberg igen och nominerade honom som sitt toppnamn. Efter diskussion och omröstning vid kommunkretsens nomineringsmöte placerades han på tionde plats. Centern har nu tio mandat i fullmäktige.

— I och med att Åtvidsavdelningarna övertalat mig att ställa upp som deras första namn trodde jag i min enfald att det beslutet skulle respekteras vid slutnomineringen, säger Robert Rydberg. Men eftersom avdelningarna i Åtvids sätts under förmyndareskap ser jag ingen möjlighet att kunna arbeta politiskt.

□ Lämnar partiet

Jag är inte bitter över beslutet, fortsätter Robert Rydberg. Jag beklagar bara att tätorten inte är bättre representerad på listans övre del. Sedan en del praktiska saker är ordnade kommer jag att lämna centerpartiet.

— Det var nomineringsmötets mening att ge Robert Rydberg en möjlighet att komma tillbaka till kommunalpolitiken genom att sätta hans namn på valbar plats. Beslutet om tiondeplatsen fattades med mycket stor majoritet.

Det säger Gunnar Rudborg som är centerns informationsledare i Åtvidaberg. I och för sig är det tråkigt att Robert Rydberg inte vill acceptera beslutet, fortsätter Gunnar Rudborg, för vi tycker att han är en duktig person. Men han har själv bestämt sig för att hoppa av och det får vi rätta oss efter.

□ Centerlistan

Den centerlista som presenteras har följande utseende: Sigvard Önnegren, Björsäter, Linnéa Jacobsson, Åtvidaberg, Thyra Andersson, Grebo, Nils-Erik Norrman, Gärdserum, Åke Andersson, Björsäter, Kjell Sundqvist, (ny), Åtvidaberg, Gunnar Carlsson, Åtvidaberg, Harry Johansson (ny), Åtvidaberg, Göran Solvestad, Hannås, och Inga-Britt Andersson, Åtvidaberg.

Därefter följer: Agneta Tillmar (ny), Grebo Lennart Andersson, (ny), Hannås, Ingemar Gustafsson (ny), Gärdserum, Peder Karlsson, Yxnerum, Lisbeth Carlsson (ny), Åtvidaberg, Göran

Gunnarsson, Björsäter, Kenneth Jonsson, Hannås, Lars Asmundsson (ny), Björsäter, Rune Josefs-son, (ny) Åtvidaberg, Arnold Franzén (ny), Gärdserum, Eivor Nilsson, Hannås, Jörgen Nilsson, Åtvidaberg, Karin Roth, (ny), Grebo, Anita Mårtensson, (ny), Björsäter, Marianne Ståhlbom (ny), Åtvidaberg, Göran Stoltz, Värna, Alva Angenfelt (ny) Åtvidaberg, Lennart Lindvall, Hannås, Bror Lindgren (ny), Grebo, och Stefan Lundmark (ny), Björsäter.

Bland de tio första namnen saknas Gösta Gagnefelt och Lars Johansson.

CHRISTER BERG

Den afrikanska dansgruppen Abakan dance theatre var ett lika exotiskt som rytmiskt inslag i Folkets hus i Åtvidberg vid den internationella familjeträffen

Internationell familjeträff i Åtvid

LO-sektionen och arbetarekommunen i Åtvidberg arrangerade på lördagen en internationell familjeträff i Folkets hus. Ett par hundra besökare hälsades välkomna av Göran Gustavsson och bjöds på ett omväxlande program. Man enades också om ett uttalande om förhållandena i södra Afrika.

Enligt uttalandet vill fackföreningsrörelsen och socialdemokraterna i Åtvidberg visa sitt stöd och sin solidaritet med alla förtryckta människor i södra Afrika i deras väpnade och oväpnade kamp för mänskliga och sociala rättigheter och politisk och ekonomisk jämlikhet.

Vidare fördöms alla imperialistiska strävanden på det industriella och ekonomiska området från svenska och multinationella företag, vilka bidrar till att be-

vara en orättvis och ojämlig behandling av människorna i utvecklingsländerna.

Arbetarekommunens ordförande Göran Pettersson hade en lätt sak att klubba igenom uttalandet. I all synnerhet som den närmast föregående programpunkten utgjordes av Kalle Johansson från ABF.

Kalle Johansson, numera portförbjuden i Sydafrika, berättade initierat om förhållandena i södra Afrika. Han gav många starka exempel på den totala frånvaron av mänskliga rättigheter för de färgade.

— Vi måste acceptera våldet som en utväg för miljoner och åter miljoner att få människovärde, sade han bl a.

Vidare hade Kalle Johansson inte mycket till övers för de svenska företag som lika hänsynslöst som andra multinationella företag utnyttjar den organiserade arbetskraften i u-länderna.

Besökarna i Folkets hus kunde under eftermiddagen titta på den afrikanska dansgruppen Abakan dance theatre. Ljudbildbandet Frihet åt södra Afrika visades. I foajén pågick en fotoutställning, och konsthantverk och litteratur från Afrika fanns till beskådande.

För att det inte skulle bli alltför långtråkigt för de allra yngsta hade Unga örnar anordnat en afrikansk verkstad i ett intilliggande rum. Där höll gott och väl tjugo barn till och målade och klistrade enligt konstens alla regler.

ÅTVIDABERG

10/4

Ökad rörlighet på arbetsmarknaden

Det har så smått börjat röra på sig på arbetsmarknaden i Åtvidaberg. På arbetsförmedlingen i Åtvid har man under början av året sett ett och annat tecken på en ljusnande framtid. Tendensen tycks hålla i sig.

— Det går litet lättare att få arbetssökande att acceptera jobb utanför kommungränsen. Det finns litet mer att välja på både inom och utom Åtvidaberg. Det verkar som om även småföretagen fått ökade möjligheter att anställa någon mer.

Det säger Siri Ohlin på arbetsförmedlingen i Åtvidaberg. Hon berättar att motståndet mot att söka jobb på annan ort inte är lika kompakt längre. Nästan varje dag skickar man sökande till industrierna i Linköping. Vidare söker Överums bruk mer personal och redan har två från Åtvidaberg tagit anställning där.

Av statistiken från månadsskiftet mars/april framgår att antalet arbetssökande i Åtvidaberg på en månad minskat med 15 personer och nu uppgår till 246 varav 68 i beredskapsarbete. 125 personer saknar helt sysselsättning medan 26 har tillfälligt jobb och 27 har fast anställning men söker nytt jobb.

Antalet arbetssökande ungdomar under 24 år är 120.

Vid månadsskiftet kunde arbetsförmedlingen erbjuda 46 olika jobb i Åtvidaberg. 17 av dessa gällde fast anställning. Facit har nu besatt de lediga platser som fanns på Örsätter vid förra statistikfallet.

Mycket pengar till Lutherhjälpen

Resultatet av årets fasteinsamling till förmån för Lutherhjälpen ser ut att bli mycket bra i Åtvids m fl församlingars pastorat. Under söndagen insamlades sammanlagt 27 742 kr. Då ska man komma ihåg att insamlingen håller på några dagar till för att de som ännu inte hunnit lämna sina sparbössor ska kunna göra det.

I Åtvids församling insamlades 17 381 kr, vilket är mer än 6 000 kr mer än förra årets insamling. I Grebo insamlades 3 550 kr vilket är ungefär 1 000 kr bättre än förra året. Siffrorna för de övriga församlingarna i pastoratet blev Björsäter 2 671 kr, Värna 2 095 kr och Yxnerum 2 055 kr.

Konsert i Åtvids stora kyrka

Söndagens körkonsert i Åtvids stora kyrka var den andra i raden av tre med massan som tema. Nu var det Åtvids kyrkokörs tur att framträda och under Ingemar Ericssons dirigentskap manifesterades att församlingen inte bara har en bra ungdomskör utan också en riktigt duktig vuxen kör.

Mycket förtjänstfullt genomfördes konserten där kör och dirigent uppenbarligen satsat på kvalitet före kvantitet.

På programmet stod i främsta rummet August Södermans Andliga sånger för blandad kör och orgel. Ett dramatiskt romantiskt verk med i huvudsak mässtexter. Musikaliskt har verket stor bredd från stilla nästan sorgsna satser till formliga jubelrop.

Solopartierna sjöngs av sopranen Maria Mucchiano-Johansson, Glänsande. Virgo glorioso sjöng hon på ett så ljuvt, varmt och kristallklart sätt att ville man det aldrig toge slut.

Konserten inleddes med fyra mindre sånger. I procession fram till altaret sjöng kyrkokören den vackra Måste ock av törnen vara av Stenhammar. Därpå framfördes Se Guds lamm av Weber, Gud var mig nådig av Saint-Saens och slutligen Lundviks impressionistiska Liv och oförgänglighet innan kören under orgelspel av kantor Anne Gustavsson drog sig tillbaka till läktaren.

Helhetsintrycket av kyrkokörens konsert var mycket gott. Att aftonen också föll publiken i smaken visades genom den varma applåd man efteråt belönade de medverkande med.

CHRISTER BERG

Se upp för säljare av glidskydd

Till polisen i Åtvidaberg har under de senaste månaderna inkommit flera anmälningar från personer som köpt glidskydd för stegar av mindre nogräknade försäljare.

Glidskydds-försäljarna har som regel först monterat upp glidskydden och sedan ringt på. I sin argumentering har de bl a sagt sig vara utsända av skyddsinspektionen och skorstensfejarnas organisation.

För säkerhets skull tar de här försäljarna dubbelt så mycket betalt för glidskydden som vad de kostar i en affär. Den som efteråt ångrat köpet och försökt ringa telefonnumret på kvittot har i stället hämnat hos en vid det här laget ganska missbelåten abonnent i Linköping.

De flesta affärerna har de här försäljarna gjort i Falerumstrakten. Polisen i Åtvidaberg vill gärna ha ett samtal med dem. Till dess rekommenderar man alla som blir erbjudna att köpa glidskydd att tacka nej.

Trä avd 10 bytte ordförande

Vid årsmöte i Åtvidaberg har Svenska träindustriarbetareförbundets avd 10 till ny ordförande utsett Sture Gustavsson, Helgenäs, efter Lennart Karlsson, Linköping. Ny i styrelsen blev Inge Lindgren, Åtvidaberg, som efterträder Axel Larsson, Åtvidaberg. Övriga val i styrelsen gällde Stig Andersson, Ljusfallshammar, Ingemar Johansson, Västervik, och Nils Andersson, Kisa.

Ombuden rapporterade om samsättningsläget som är bra på sina håll och bekymmersamt på andra som Blankaholm och Kisa. Ombudsman Gillis Eriksson redogjorde för avtalsförhandlingarna.

Vid årsmötet medverkade förbundskassör Albert Nilsson som berättade om förslaget till arbetskadeförsäkring. Han utdelade också förbundets förtjänstmedalj till Bror Sedigh, Kisa, och Birger Larsson, Linköping.

10/4

"Vanligt folk"
råder politiker:

Åtvidaberg har hittat modellen

Visst kan gräsrotterna åstadkomma vettiga lösningar på olika kommunala problem. Det har "Åtvidabergsmodellen" visat. I Åtvidaberg har man prövat ett annorlunda system för medborgarinflytande vars resultat givit eko över landet.

På hösten 1977 vände sig Kommunförbundet till Åtvidaberg för att höra om kommunen var intresserad att delta i ett försök med SAISP. Det står för Sociala Aspekter I SamhällsPlaneringen.

Genom lottning, förfrågningar osv skapades en grupp av 20 "vanliga människor" utan bindningar till politiska partier.

Gruppen är nu klar med sitt arbete och den har fått mycket gott betyg av Kommunförbundet. Där är man imponerad av det arbete som åstadkommits. Och politiker och tjänstemän i Åtvidaberg är också imponerade. De har fått veta mycket som de tidigare kanske känt till men de har inte vetat hur de skulle fånga in kunnskaperna.

— Vi förstår inte hur vi kunnat undvaras tidigare, kommenterar Agneta Holmborn-Andersson, projektledare för SAISP i Åtvidaberg. SIDAN ELVA

ÖC tisdag 10 april 1979 11

"Förstår inte hur vi kunnat undvaras förr"

— Nu när man ser hur SAISP-modellen kan fungera förstår man inte hur beslutsfattarna kunnat undvara den förut. I Åtvidaberg är SAISP inte längre bara ett försök. Tankarna har anammats i flera andra stora projekt. Glädjande nog har idéerna som lekmannagrupperna presenterat också burit frukt i planeringen.

Det säger Agneta Holmborn-Andersson, projektledare för SAISP i Åtvidaberg. Hon framhåller att deltagarna i grupperna är yrkeskunniga människor som med engagemang och ansvarsmedvetenhet diskuterat de olika problemområdena. Den som trodde att resultatet av försöket skulle bli en samling orealistiska önskelistor fick aldeles fel.

Åtvidaberg har ett stort för-

språng inför 80-talet jämfört med andra kommuner, menar Agneta Holmborn-Andersson. Det troliga är att kommunförbundet rekommenderar sina medlemmar att anta Åtvidabergsmodellen.

Men det finns förstås en del frågetecken, fortsätter hon. Kan SAISP-grupperna bli elitgrupper? Hur länge kan samma människor sitta kvar i en grupp? Finns det en risk att politiska partier, fackförbund och andra intressegrupper i samhället ska börja ställa krav på att få utse folk i grupperna? Skall SAISP institutionaliseras och skrivas in i lagen?

— Tiden får ge svar på dessa frågor. Det kanske rent av finns andra och bättre former för medborgarinflytande. Men en sak är klar, det är en stor tillgång för planerare att kunna fånga in den yrkeskunskap och arbetslivserfarenhet som finns. Och i det fallet är SAISP inget dåligt instrument.

Agneta Holmborn-Andersson

Försök som ger eko:

I Åtvidaberg får politikerna råd av "vanliga människor"

En ny maktfaktor har sett dagens ljus i den åtvidabergska planeringsprocessen. En utomparlamentarisk grupp, utan bindningar till några politiska partier och utan status som chefstjänstemän har helt plötsligt påverkat och engagerat beslutsfattare, planerare och andra i några mycket viktiga frågor i Åtvidaberg.

Det handlar om ett uppenbarligen mycket lyckat försök som initierats av kommunförbundet. Det handlar också om en grupp människor som genom sina arbeten har massor av kunskap att förmedla när olika samhällsfrågor skall lösas. Kunskap som man nu börjat tillvarata innan det är för sent.

Det var på hösten 1977 som kommunförbundet hörde sig för i Åtvidaberg om kommunen ville vara med i ett försök med SAISP. Bokstäverna står för Sociala Aspekter i SamhällsPlaneringen.

Två andra kommuner var med i försöket. I Östersund studerades befolkningens levnadsförhållanden i tre områden. I Haninge satte man igång ett arbete med en långsiktig ungdomsplan.

Social kunskap

I Åtvidaberg lades tyngdpunkten på en undersökning om och hur social kunskap kan förändra planeringsprocessen och dess resultat. För den sociala kunskapen skulle de människor svara som genom sitt arbete dagligen kom i kontakt med "vanliga" människor på fritidsgårdar, ålderdomshem, skolor, idrottsanläggningar, bibliotek osv.

Till projektet utsågs genom val, lottning, förfrågningar osv en grupp på nära 20 personer. Allsammans människor på vad som kallas basplanet. Det var hemvårdare, lärare, skolsköterskor, vaktmästare, fritidsgårdspersonal m fl.

Åtvids centrum

Gruppens arbetsuppgift blev att diskutera och lägga fram förslag på den framtida utformningen av Åtvidabergs centrum, en fråga som länge varit aktuell. Där skall rivras, byggas om och byggas till. Massor av affärer och kontor skall flytta omkring.

SAISP-grupperna fick resurser till sitt förfogande. Kommunförbundet ställde upp med 50 000 kr. En projektledare anställdes. Kommunen förband sig att låta SAISP-folket få betald ledighet för att kunna vara med på sammanträdena. Kommunens tjänstemän skulle ställa upp med upplysningar i olika frågor.

SAISP-folket grep sig uppgiften an med sällan skådad iver. De

Hur skall Åtvidabergs centrum se ut? Den frågan har diskuterats av en så kallad SAISP-grupp. Gruppen har fått fint betyg för sitt arbete, och försöket i Åtvidaberg ger nu eko över landet

gjorde studiebesök, kallade på tjänstemän, diskuterade det aktuella läget, klargjorde hur de själva ville ha det i centrum, informerades och frågade andra vad de tyckte.

Respekten växte

Pappershögarna växte. Det gjorde även respekten för SAISP hos politiker och tjänstemän. För de visade sig att andra än politiker och chefstjänstemän kunde tillföra planeringen nyttig kunskap. Det hade man väl i och för sig känt till förut. Men inte hur man skulle kunna fånga in den kunskapen.

SAISP-gruppen gjorde först en beskrivning av hur centrum med alla dess brister fungerar eller inte fungerar i dag. Därefter angavs hur man i SAISP ansåg att centrum borde se ut med hänsyn tagen till de planer som finns. Slutligen gjordes en beskrivning av hur centrum egentligen borde se ut om inte om fanns.

SAISP-gruppernas slutrapport skickades sedan ut på remiss till en rad olika instanser. Närmare 30 föreningar och organisationer tyckte till om SAISP:s synpunkter och förslag. Politikerna har redan behandlat SAISP i timal i plane-

ningsutskott, kommunstyrelse och andra organ.

"Proffsigt"

Det råder således ingen tvekan om att man kors och tvärs i förvaltningar och organisationer är imponerad av basplanet idéer. Imponerande är även initiativtagarna på kommunförbundet. Proffsigt, är förbundets omdöme.

Åtvidsbergsmodellen för medborgarinflytande håller nu också på att sprida sig till andra kommuner och länder. Redan har expeditioner från Köping, Luleå, Norrköping och Göteborg anmält besök. I sommar kommer just Åtvidabergsprojektet att bli Sveriges bidrag på en internationell konferens om samhällsplanering.

Reportage: ;
CHRISTER BERG

"Vi ifrågasätter den nuvarande lokaliseringen av kommunalkontoret som ju dessutom skall byggas ut ytterligare. Måste det verkligen ligga i denna del av centrum? Dessutom, argumenten att hyreskostnaderna blir för höga när det gäller bostäder och/eller privata företag borde rimligen gälla även när man bedömer den offentliga verksamhetens förutsättningar." (SAISP-grupperna om den kommunala förvaltningens lokalbehov)

10/4

Tänkandet har redan slagit rot

Redan innan SAISP-projektet är avslutat i Ätvidaberg har tänkandet slagit rot i kommunen. Sålunda anlidade fastighetskontoret en SAISP-grupp för att titta närmare på planeringen av nästa bostadsområde i Ätvidaberg. Det gäller Basthagen, norra, som börjar bebyggas nästa år och skall rymma en bra bit över 100 bostäder.

har blivit mycket positivt bemött och kommer till stora delar att provas.

SAISP-modellen har även praktiserats när socialkontoret tog fram förslag till hur servicebostäder för äldre bör se ut och fungera. Behöver det sägas att gruppen också haft inflytande på slutresultatet?

En grupp får också vara med från början när socialkontoret skall utreda hur den framtida hemhjälpverksamheten skall utformas.

SAISP-folket började mangla igenom utkastet till planförslag. Det upptog friliggande och gruppbyggda villor med hyggligt stora tomter. Basplanets företrädare kom med nya friska idéer.

Varför måste man äga sitt hus? Skulle det inte gå lika bra att hyra det? Skulle man inte också kunna uppföra lägenheter från 1 rum och kök till 5-6 rum och kök så att det inte skulle behöva finnas några ekonomiska hinder för att bosätta sig på området?

SAISP ville ha flexibel och varierad bebyggelse befolkad av människor i alla åldrar. Tanken

Beslutsfattarna får minnesbeta

I sin slutrapport ger SAISP-grupperna beslutsfattarna i Ätvidaberg en rejäl minnesbeta för deras sätt att dribbla bort förutsättningarna för ett riktigt fint centrum:

— Kan vi se någon kontinuitet i den kommunala planeringen? Mot bakgrund av våra kunskaper tycker vi inte att vi kan skönja någon enhetlig, långsiktig linje i planeringen av centrum. Den verkar ryckig och många gånger beroende på tillfälligheter.

— Onödiga behov skapas för att ekonomin i de olika byggprojekten skall gå ihop. Utformningen av centrum präglas inte längre av den lilla ortens byggande utan blir mer och mer likt ett centrum som man finner överallt i landet, utan den individuella prägel som är Ätvidabergs.

— Levande kan en miljö bli först när människorna känner samhörighet med och kan identifiera sig med såväl den yttre som den inre miljön och med de aktiviteter som finns där. En fortsatt skövling av den "lilla" miljön i centrum får inte ske.

"VILLANS framtida roll i Ätvidaberg bör inte styras av slumpmässiga beslut. Med utgångspunkt från husets särprägel borde det kunna fungera som symbol för Ätvidaberg. Låt Villan bli navet i ett litet rekreationsområde vid Bysjön."
(SAISP-grupperna om Villans framtid)

Kollektivtrafik i Åtvidaberg?

Frågan ska utredas grundligare

Kollektivtrafik i Åtvidaberg? Det är möjligt att det kan komma att bli ett positivt svar på den frågan. I varje fall har än så länge varken kommunstyrelsen eller dess planeringsutskott vänt tummen ner för förslaget. Tvärt om skulle man kunna säga. Men planeringsutskottet vill ha mer utredningsmaterial innan slutlig ställning tas.

Det var i december förra året som K-konsult redovisade ett skissartat förslag över hur tätortstrafik skulle kunna organiseras i Åtvidaberg. Enligt utredaren skulle man kunna inrätta två lokala linjer i Åtvid, där trafiken skulle utföras med minibuss eller taxi.

Norra slingan skulle gå från Stortorget via Slevringevägen, Gruvgatan och Douglasvägen till

baka till torget. Föraren skulle efter beställning också kunna ta upp passagerare från Basthagen och Nygård.

Aven den södra slingan skulle utgå från Stortorget och gå via Strandgatan, Östergården, Söderleden och Djurgården.

Utredaren beräknar på grundval av erfarenheter från andra orter att antalet resande per tur i genomsnitt blir två personer. Han

föreslår också en taxa på två kronor per enkelresa.

Med trafik två turer om dagen och sex dagar i veckan beräknas kostnaderna till omkring 20 000 kr och intäkterna till ca 5 000 kr.

Kommunstyrelsens planeringsutskott vill ha en fördjupad utredning av hela frågan. Målsättningen för utredningen, menar man, bör vara att Åtvidaberg ska ha tätortstrafik varje dag måndag till fredag. Utredaren bör undersöka möjligheten om gymnasiebusarna kan göra en rundtur i samhället för att hämta upp respektive lämna av elever.

Utskottet anser vidare att för tätortstrafik bör anlitas minibussar, taxi och eventuellt större bussar. Utredningsmannen bör också ta reda på de ekonomiska vinsterna vid en eventuell lägre trafiknivå.

Ny pensionärsklubb. I början av året bildades en ny pensionärsklubb i Åtvidaberg. Det är Metalls pensionärsklubb med Gunnar Lindahl som ordförande. Klubben har inte minst medlemmässigt fått en flygande start. Vid klubbmötet i Röda rummet häromdagen kom nämligen ett 50-tal personer. Man bildade då en programkommitté som kom att bestå av Evelina Johansson, Alvar Hultberg och Gunnar Rohlén. Harry Johansson från Metalls avd 83 i Linköping, dit numera även åtvidabergarna hör, visade bilder från semesterhemmet. Ombudsman Per-Erik Utther berättade om de olika aktiviteter man kan ha i en pensionärsklubb. Till kaffet sjöng David Johansson Dan Andersson-visor.

ÅTVIDABERG

Ingen servicebutik i Göstas park

Kommunstyrelsens planeringsutskott har beslutat uttala som sin mening att det inte bör reserveras mark för en servicebutik i Göstas park.

Ärendet blev föremål för en ingående diskussion, där Evert Johansson framhöll att Villahagens livs uttalande önskemål om att få ett lämpligt markområde för affärslokal. Det skulle vara möjligt att reservera ett markområde i Göstas park, något som i så fall skulle påverka områdesplanens intentioner om servicebutikernas läge.

Men utskottet sade nej till tanken. Däremot anser ledamöterna i utskottet att några bostadshus i området kan projekteras så att de under en viss tid kan användas som barnstuga men därefter återställas som bostadshus, dvs om sociala centralnämnden uttalar önskemål om barnstuga i Göstas park.

Planeringsutskottet gav slutligen Sven-Olof Söderström på fastighetskontoret i uppdrag att förbereda upphandling av konsult för utarbetande av programhandlingar, svara för utvärdering, upprättande av förslag till entreprenadavtal osv. Området skall som bekant exploateras som en sammanhållen entreprenad i likhet med vad som skedde på Nygårdsgården och kommunen vill ha experthjälp med alla formaliteter.

Brättom med Basthagen SAISP delvis på is

Det börjar bli brättom med planarbetet för nästa etapp av Basthagen, en etapp på omkring 150 bostäder av olika typ och olika ägandeformer. En planskiss för utbyggnad har tagits fram men sedermera reviderats betydligt för att ge utrymme för en massa SAISP-idéer.

Det nytänkande som SAISP-grupperna förde till togs blev i mycket stor utsträckning accepterat av politikerna. Det skulle, tänkte man, tillämpas på den fortsatta utbyggnaden av Basthagen.

Men tiden går och den första etappen av Basthagen är i det närmaste färdigbyggd. I varje fall finns det inga tomter kvar. Däremot står många människor i kö för att få bygga eget. Därför menar nu kommunstyrelsens planeringsutskott att man bör bryta ut 50 tomter från området så att villabyggnad kan komma i gång där 1980. Hälften av dessa tomter skall vara grupphus.

Utskottet har också gett stadsarkitekten i uppdrag att arbeta fram en illustrationsplan för hela det resterande Basthagsområdet och då göra det mera bilvänligt än SAISP-grupperna tyckt vara nödvändigt.

Utskottet förordar att en planfri korsning av järnvägen i Basthagen placeras i höjd med upparten till Slevringe. Där är det tekniskt lättast att bygga korsningen samtidigt som något större del av området kan bebyggas.

Utskottet förordar även att Basthagen Norra, fränsett de 50 tomterna, exploateras som totalentreprenad. Slutligen menar man att förutsättningarna för en gemensam panncentral ska studeras, eventuellt en fliseldad panna.

VÅREN är exakt en månad försenad. Åtminstone i Åtvidaberg. Och i varje fall om man jämför 1979 med 1978 och som bevis använder sig av den första rapporterade tussilagor. Förra året kom sexåriga Veronica Bergqvist med tussilago i handen den 10 mars. I år är det den 10 april innan vi på Correspondenten fick första tussilagorapporten. Sex år ska man tydligen vara för att upptäcka de under gräset fullt utslagna gula värprimörerna. För sex år är också Rickard Östlund från Falla precis utanför tätorten. Och han hann först i år

12/4

Stiftelsen Åtvidabergshem har nu efter sju månader och åtta bedrövelser fått kontakt med bostadsstyrelsen. Det finns möjligheter för stiftelsen att få upp till 600 000 kr i bidrag för att bättra på miljön i Eksättersområdet. Stiftelsen undersöker som bäst om man ska försöka sig på den möjligheten

Åtvidabergshem kan få stort bidrag för miljöförbättring i Eksätter

Stiftelsen Åtvidabergshem prövar just nu möjligheten att satsa över 800 000 kr på miljöförbättrande åtgärder i bostadsområdet Eksätter i Åtvidaberg. Den hårt ekonomiskt provade stiftelsen har helt säkert inte själv råd med så stora utgifter på något så "onödigt" som en grönare och mera människovänlig yttre miljö. Däremot har man vissa chanser att få statligt bidrag med över 600 000 kr om projektet totalt kostar 800 000 kr. Det är en möjlighet som vi måste undersöka, menar Evert Johansson som är ordförande i Åtvidabergshems styrelse.

Redan 1976 sökte och fick stiftelsen bidrag ur den statliga potten. Då fick man 215 000 kr för att bygga en fritidslokal intill bostadsområdet. Enligt regeln om bidrag med 1 000 kr per lägenhet fanns dock utrymme för ytterligare 59 000 kr.

Våren 1978 skrev Åtvidabergshem på nytt till bostadsstyrelsen med en ansökan om att få den resterande summan. I augusti kom avslag. Motiveringen från staten var att man inte kunde acceptera de åtgärder åtvidabergarna tänkt sig. Bostadsstyrelsen lovade också höra av sig för att närmare diskutera frågan med Åtvidabergshem.

Tiden gick. I början av mars i år tröttnade stiftelsen på att vänta och bad i lätt ironisk ton om kopior på de brev man förstod bostadsstyrelsen skickat till Åtvid.

Nu tog det bara en månad innan bostadsstyrelsen hörde av sig. Med ett brev som ganska vänligt men mycket bestämt sablade ner de förslag till miljöförbättrande

åtgärder som Åtvidabergshem kommit med.

□ Svaret är nej

Så här skriver Thomas Nordberg på bostadsstyrelsen:

"Ni är medvetna om problemen och har ambitionen att lösa dem. Frågan är bara om det nu aktuella förslaget löser de brister ni anger och svarar mot ambitionerna. Mitt svar är nej. De flesta problemen är olösta och även om en del löses så skapas nya i stället. Faktum är att en ansökan som denna skulle få avslag med motivering att de föreslagna åtgärderna inte innebär en förbättring. Jag menar att ert förslag skulle resultera i en boendemiljö som i ett annat område skulle anses i behov av förbättring."

Bostadsstyrelsen håller med om att det går att förbättra miljön betydligt i Eksätter. Man rekommenderar stiftelsen att undersöka möjligheten att få förhöjt bidrag. Man skulle då få 3 000 kr för varje lägenhet. För att en sådan ansökan ska beviljas krävs dock om-

fattande åtgärder som påtagligt förbättrar helhetsmiljön. Bostadsstyrelsen är villig att besöka Åtvidaberg och Eksätter för att diskutera sig fram till ett vettigt förslag.

På Åtvidabergshem jobbar man nu fram det statistiska underlaget för en sådan ansökan.

□ Gjort en hel del

Evert Johansson påpekar att man från stiftelsens sida under de allra senaste åren med små medel ändå gjort en hel del i Eksätter och att ambitionen inte dämpats av den tid det kan ta för statliga myndigheter att reagera.

Vidare, säger Evert Johansson, hade vi faktiskt hjälp av en trädgårdskonsulent med utformningen av det förslag som skickades till bostadsstyrelsen. Dessutom tog vi med flera av de förslag som hyresgästerna själva kommit med till oss. Kanske kan bostadsstyrelsen finna något av det bra om man kommer hit och ser förhållandena på platsen.

CHRISTER BERG

Arrendefrågor i Hannäs. Arrendefrågor har blivit allt mer aktuella. Det bildas speciella föreningar, man anordnar cirklar om arrenden osv. I Hannäs har just en sådan kurs avslutats med

Rudolf Johansson som studieledare. LRF:s studieplan har legat till grund och i de olika avsnitten har man haft god hjälp av sakkunniga som Börje Pettersson, Valdemarsvik, ombudsmannen vid LRF Lennart Widgård och Hans Hellström från arrendeföreningen.

Bokutlåningen. Under mars månad i år lånades det färre böcker på biblioteken i Åtvidaberg än under motsvarande månad förra året. Fast minskningen är försumbar. Bara 52 böcker på 7 800. Siffrorna för de olika biblioteken var följande och med 1978 års mars-siffror inom parentes: Åtvidaberg 5 341 (5 534), Björsäter 746 (689), Falerum 475 (535) och Grebo 1 237 (1 093).

Milsimmet. Den tolfte veckans vinnare av milsimmet blev Axel Almgren, Nora Göransson, Axel Thorén, Anne-Marie Lindström, Gun-Britt Delbom, Svante Karlsson, Margaretha Karlsson och Torvald Zakrisson.

Besvärligt läge i Ätvid

Bara en ny domare på tio år

— Många gånger är det faktiskt rätt spännande att vara fotbollsdomare, säger Åke Sundberg, och slår ett slag för domarskrået

— Det är visserligen ingen katastrofsituation. Men nog är läget mycket bekymmersamt. Ingen får bli sjuk. Ingen får sluta. Åke Sundberg, talesman för de nio svartskrudade i Ätvidabergs domarkår, döljer inte att situationen är besvärlig.

Sedan han började som domare för elva år sedan har man bara fått en enda ny medlem. Det är desto fler som lagt av eller helt enkelt fallit för åldersstrecket. De nio fotbollsdomarna i Ätvidaberg har nu gått in i en minst sagt arbetsam period med upp till sju domar- eller linjedomaruppdrag i veckan. Så håller det på till sena hösten.

— När jag började 1968, säger Åke Sundberg, var vi dubbelt så många domare här i Ätvid. Då var det ett eller kanske två uppdrag i veckan. Men inte nog med att många slutat och det varit hur svårt som helst att rekrytera nya domare. Lagen blir ju dessutom bara fler och fler.

Åke Sundberg berättar att man på alla möjliga sätt försökt få folk att ställa upp som domare. Det har t o m gjorts försök att introducera domarsysslan som fritt arbete men skolan sa nej. Många tycker förstås det är ett elände att vara domare. Man får en massa skäll från alla parter och tidningarna uppmärksammar en bara om man gör en dålig match. Men riktigt så illa är det inte, menar Åke Sundberg.

— För just i de här trakterna råder det ett riktigt bra domarklimat, och många gånger är det faktiskt rätt spännande. Åke Sundberg poängterar att det finns jättechanser för de ungdomar som vill satsa på en domarkarriär. För det är inte bara på lokal nivå man ställer upp och hjälper till med fadderverksamhet t ex. Också på förbunds nivå satsas det en hel del på blivande domare. Även om ersättningen inte är direkt lyxig så får man i alla fall mer än nålpengar för ett uppdrag, säger Åke Sundberg. Sedan tillkommer förstås frikort på matcher, reseersättning och traktement.

CHRISTER BERG

Servicebostäder och terapiträdgård till debatt i handikapprådet i Åtvid

14/4

De planerade servicebostäderna för äldre i Falerum och realiserandet av terapiträdgårdsidén var de två huvudfrågorna när handikapprådet i Åtvidaberg häromdagen hade sammanträde. Debatten kom i hög grad att handla om servicebostäderna, där DHR:s representanter hade synpunkter på planeringen.

Ett förslag till hur servicebostäderna i Falerum ska se ut har gått ut på remiss till olika organisationer och grupper. Vid planläggningen har sociala centralnämnden använt sig av den så kallade SAISP-metoden. I det här fallet innebär det att en referensgrupp bestående av hemvårdsassistenter, hemsamariter och personal vid ålderdomshem arbetat med planeringen.

Agneta Holmborn-Andersson som är sekreterare i projektorganisationen för SAISP gav vid sammanträdet en utförlig information och berörde de olika förslag och tankar man kommit fram till.

DHR:s representanter hade många synpunkter på förslaget. Man menade bl a att det hade varit värdefullt om någon handikappad hade ingått i referensgruppen och redan på planeringsstadiet kunnat medverka till utformningen av de förslag som ligger till grund för de tilltänkta servicebostäderna.

Hela programförslaget ska nu grundligt studeras och i det kommande remisssvaret kommer handikapprådet att peka på vad som behöver åtgärdas för att de handikappades önskemål när det gäller boende ska tillgodoses.

Gösta Adelswärd som sedan ett par år varit ivrig förespråkare för en terapiträdgård vid Östergården hade till handikapprådet inkommit med en skrivelse som diskuterades. Han pekar i sin skrivelse på att en ny stor byggnad planeras vid Stortorget i Åtvid. I byggnaden kommer att inrymmas ett antal lägenheter speciellt anpassade för handikappade. Lägenheterna ligger i anslutning till en takterass där det enligt Gösta Adelswärd finns möjligheter för planteringar.

Han föreslår nu därför handikapprådet att det begär att de tilltänkta planteringarna även omfattar mindre täppor som är så konstruerade att de kan skötas av en handikappad, rullstolsbunden eller ej.

Gösta Adelswärd har studerat terapiträdgårdar särskilt i England där utvecklingen på det här området kommit mycket långt. Där sådana terapiträdgårdar finns är man utomordentligt nöjd.

I Sverige finns än så länge bara demonstrationsträdgårdar. Det innebär att Åtvidaberg skulle kunna få landets första riktiga och fungerande terapiträdgård.

Handikapprådet beslutade att till nästa sammanträde kalla Gösta Adelswärd, som då ytterligare ska få informera rådet om sina erfarenheter på området.

Avslutningsvis lämnade ordförande Gösta Brindmark en del upplysningar om Hjulbrohemmet, där handikappade kan få bad och speciell gymnastik. Eftersom DHR:s representanter visade sig intresserade av den här verksamheten kommer man att arbeta vidare för att klarlägga kostnader, samordning av resor och annat som kan tänkas bli aktuellt i samband med denna fråga.

BRITA PETERSSON

Arvsfonden ger Åtvid pengar

Allmänna arvsfonden har beviljat Åtvidabergs kommun bidrag med 17 000 kr för viss försöksverksamhet med fritidsaktiviteter för barn. Under en tvåveckorsperiod i augusti kommer sexton barn i åldern 10—12 år att få delta i ett läger med rader av aktiviteter och med en flera dagar lång kanottur i Åtvidabergska sjöar som kronan på verket.

En av initiativtagarna till den här aktiviteten är Roland Lind. Det här kan vara inledningen till något större, säger han. Det finns säkert massor med barn i Åtvidaberg som både vill och behöver vara med på sådana här läger.

Augustilägret anordnas av Fritidsfrämjandet och OK Eken tillsammans med fritidsnämnden. I bakgrunden finns också skolan och sociala centralnämnden. Programmet för de båda veckorna är i stora linjer klart. Man inleder med en veckas läger vid Örnbadet som avslutas med en familjefestlighet. Den andra veckan blir det vildmarksliv per kanot i någon eller några av alla de fina sjöarna i Åtvid.

Visst går det att marknadsföra Åtvid

Jodå. Visst går det bra att marknadsföra Åtvidaberg. Det visas med stor tydlighet genom resultatet av den mycket försiktiga satsning som fritidsnämnden och hotell Stallet gemensamt gått ut med. Man vände sig till två typer av idrottsklubbar, badminton och bordtennis, och erbjöd dem lägerpaket i Åtvidaberg i sommar.

Roland Lind som är föreståndare för sport- och simhallen kan i dag berätta att man utan särskilt stora ansträngningar under perioden slutet av juli och fram till skolstarten bokat in sju klubbar med tillsammans 200 unga deltagare. Dessa ska bo och äta på Stallet och disponera sporthallen för inomhusträning under närmare 200 timmar.

Vi vet vilka fina förutsättningar som finns här i Åtvidaberg, säger Roland Lind. Men vi måste också tala om det för andra. Det har visat sig att särskilt storstadsområdena tycker att Åtvidaberg är en idealisk plats för ett ungdomsläger. Det råder stor konkurrens om lägerskolor och träningsläger. Den här pejligen av intresset bevisar att Åtvid står sig väldigt bra i konkurrensen.

Nu gäller det för oss att se till att gästerna trivs och att vi gör hela Åtvidaberg tillgängligt för dem, fortsätter Roland Lind. För nästa år skall vi marknadsföra oss tidigare och mera målmedvetet. Kan sedan dessutom Åtvid få fler gräsplaner då har vi också hela Fotbollssverige att sikta in oss på. Särskilt fotbollsklubbar i Stockholm formligen jagar bra platser för sina träningsläger sommardag.

Teckningen föreställer en kväkande hane som just pressat ut de hasselnötstora vita yttre strupsäckarna som sitter i en springa bakom mungiporna. Säckarna fungerar som resonansorgan och förstärker ljuden kraftigt

Sällsynta djur: ÄTLIGA GRODOR ÄR FRIDLYSTA!

För ett par år sedan bad Birger Andersson i Fulda att jag skulle lyssna på ett kassetband som han spelat in strax före midsommars i Hannäs. Birger hade spelat in ett knarande, rapande läte med tydligt crescendo som han aldrig hört förr. Men jag hade faktiskt hört något liknande vid Väderum i Tuna socken och kunde berätta för en förvånad Birger att det var en ätlig groda eller mycket närbesläktad art han spelat in.

Har man någon gång fått avlyssna den imponerande kören av ätliga grodor på en lekplats och fått se de kämpande hanarna i vattenytan med utspända strupsäckar, livligt krigande om honorna, kan man knappast undgå att fascineras av dessa djur.

Kaj Curry Lindahl har påpekat att när vi lyssnar till grodornas kör bör vi hålla i minnet att "det antagligen var liknande stämmor som för över 300 miljoner år sedan ljöd från stenkolsträskan och att rösten därmed gjorde sin entré i världen".

Fyndet av ätlig groda i Ätvidaberg väckte berättigad uppmärksamhet bland specialister. Anledningen är att man förut bara kände till två områden där det fanns ätlig groda, sydvästra Skåne och norra

Upplandskusten. Och nu också Väderum och Hannäs!

Nu är de europeiska "grön-grodorna" ett ur släktsynpunkt mycket tilltrasslat problem. Man talar om tre typer: den småvuxna gölgrodan, den storvuxna sjögrodan och så den mellanstore ätliga grodan.

Bandinspelningen från Hannäs antyder likhet med lätet hos ätlig groda. Just nu studeras djuren ur skilda aspekter för att man skall försöka få svar på frågor som: När bildades föräldraarterna? Skildes de under någon av istiderna? Pågår fortfarande hybridisering?

I början av seklet bodde "karamellkungen" Janse i Gissebo i Ätvid. Under sina resor till Frankrike där han köpte karameller och marmelader tog han även med sig ätliga grodor hem till Hannäs. Djuren fanns i en liten damm vid Gissebo. Hela beståndet frös dock ihjäl under en av 40-talets stränga vintar.

Men varifrån har grodorna i Vindommen kommit? Och när? Det är spännande gåtor att lösa.

Försök nu bara inte att skaffa delikatessen grodlår från Hannäs! Djuren är nämligen fridlysta och får inte fångas eller skadas på något sätt.

OLOF SÖDERBÄCK

Sällsynta djur: SYRSA ELLER EN KYCKLING?

För några år sedan fick jag ett telefonsamtal från en vän i Kisa. Denne ville att jag skulle lyssna på en bandinspelning som han gjort i trädgården. Trots den dåliga ljudåtergivningen i telefonen kunde jag uppfatta ett kycklingliknande kvittrande. En kort tid senare fick jag höra talas om att man på en annan ort förgäves letat efter något gnissel i ett fläktsystem. Låtet var detsamma som i Kisafallet. Därmed var saken klar: det var hussyrsan som spelade!

Flera rapporter strömmade in, bl a från Ätvidaberg. Det kvittrade i värmeugnar i skolkök, i värmekulvertar i radhus, i bastur etc.

Den intressanta insekten som under de senaste decennierna bara funnits på soptippen i Skanör hade tydligen taek vare den varma sommaren 1976 förökats sig explosionsartat. Resultatet blev en storartad spridning över hela södra Sverige. Därmed fick många människro stifta bekantskap med denna förr så vanliga "hyresgäst".

Normalt klarar sig hussyrsan bara inomhus i vårt nordiska klimat och dess tillbakagång hängde samman med ändrade boendeförhållanden och förbättrad hygien. Syrsans ursprungliga hemvist är Nordafrika.

Den två centimeter långa, bruna insekten är släkt med och liknar mycket en gräshoppa och har liksom denna det bakersta benparet ombildat till hoppben. Det höga kvittrande ljudet framkallas av hänen som på täckvingarna har ett s k stridulationsorgan. På ena vingen finns en "kam" som gnids mot en speciellt skarp kant på den andra. Ungefär som när man drar med tumnageln längs en kam.

Även om undantag finns så upplever de flesta låtet som en ganska finstämd fångelsång. I Kina och Japan odlades syrsor av en särskilt skönsjungande variant!

Sent i höstas kunde man lätt få det intrycket att soptippen i Korshult utanför Ätvid hyste en stor flock kycklingar. Så intensivt var hussyrsornas spel. Eftersom arten kan livnära sig på snart sagt allt och då den förökar sig året runt finns goda förutsättningar att den låter höra av sig i sommar igen.

I soptippen bör den inte ha några svårigheter att hitta en attraktiv temperaturnivå. Det är bara att välja uppehållsdjup och temperatur, från nollgradigt vid ytan till 80 plusgrader ett par meter ner.

OLOF SÖDERBÄCK

I höstas låt det som om en jätteflock med kycklingar kvittrade omkring på soptippen utanför Ätvid. Det var ett antal exemplar av hussyrsan som höll konsert

Blomnor ger sjöar liv?

Gruvan i Bersbo fortsätter att släppa ifrån sig metaller — trots att brytningen upphörde för 70 år sedan. Anse- nliga mängder zink, bly och koppar, för att inte tala om svavelsyra, rinner ut ur de stora slagghögarna. Urlak- ningen sker via grundvattnet, och detta medför att sjöarna i närheten av Bersbo är mer eller mindre för- störda. Att rädda de hotade sjöarna, vilket kan göras på olika sätt, skulle kosta minst tio milj kr. En av metoderna går ut på att slagghögarna förvandlas till blomster- klädda kullar.

SIDAN TOLV

Gruvbyn Bersbo inte helt död

Slaggen släpper ut metaller

Dyrt att rädda hotade sjöar

Det kommer att bli dyrt, mycket dyrt, att sätta stopp för utsläppen av metaller från den gamla gruvbyn Bersbo en mil norr om Ätvidaberg. Beroende på tillvägagångssättet beräknas kostnaderna i dag till uppemot 10 milj kr. Men det är det pris man får betala om man i framtiden vill hålla sjöar som Risten och Såken och kanske t o m Yxningen fria från kadmium, zink, koppar osv.

Dyrt, men nödvändigt. Det anser geologen Ulf Qvarforth som tillsammans med Lennart Karlqvist från kvartärgeologiska institutionen i Uppsala sedan ett par år gjort mycket omfattande undersökningar av gruvhanterings- ens inverkan på Bersboområdet. Resultatet av undersökningarna redovisas i en mycket utförlig rapport som kommer att ligga till grund för undersökningar av andra gruvorter i Sverige.

Ulf Qvarforth menar att det i

dag inte finns någon gruvort i det här landet som undersökts lika grundligt som just Bersbo. Hittills har universitetet anslagit omkring 100 000 kr i forskarmedel. Ätvidabergs kommun har bidragit med arbetskraft och pengar.

Förödande

Av geologernas rapport framgår med stor tydlighet att gruvhanteringen i Bersbo haft och fortfarande har en förödande inverkan på de närliggande vatten- systemen. Gruvsjön intill Bersbo är en död sjö och närmast att betrakta som en stor balja med utspädd svavelsyra. Även Strålängen är relativt förstörd.

Vidare i vattensystemet följer Risten, tänkt som framtida vattentäkt för Björsäter. Risten är påverkad. Man har också funnit spår av metallutsläppen i sjön Såken.

Skulden till metallutsläppen bär till allra största delen de djupa och vidsträckt varphögarna kring gruvområdet. Än i dag ligger den onyttiga slaggen kvar som ett sterilt monument över

blomstringstiden. Gruvhante- ringen lades ner vid sekelskiftet. Med regn och smält snö som rinner genom varpen urlakas varje år väldiga mängder med metaller. Det förgiftade vattnet rinner via grundvattnet, eller som yt- vatten, ut i sjöar och bäckar.

Tonvis

Forskarna har tagit fram följande siffror på utsläppen: 15—50 ton zink, 2—6 ton koppar, 30—70 kg bly, 30—50 kg kadmium och 20 ton svavelsyra. Mängderna gäller alltså per år.

Vidare har man beräknat mängden av urlakade metaller från början av 1400-talet då kopparbrytningen inleddes på allvar och fram till dagens datum. Man får då fram följande siffror: 6 200 ton zink, 710 ton koppar, 9 ton bly, 7 ton kadmium och 3 600 ton svavelsyra. Det handlar fortfarande om mängder som följer med regn- vatten.

I fisk

Det är därför inte särskilt för- vånande att de vattenprover och

prover av bottenkitt som tagits visar på mycket höga halter av metallerna. Inte heller att man funnit förhöjda halter av kadmium i levern på fisk ända bort i Risten och Såken.

Geologerna lämnar en del för- slag på vilka åtgärder som kan sättas in. En möjlighet att redu- cera utsläppen är omfattande kalkning av det vatten som rinner bort från gruvområdet. Försök har gjorts men visat på flera pro- blem. Bara själva reningskostna- derna skulle ligga i klassen 50 000—100 000 kr. Per år.

10 milj kr

En annan metod är att täcka varphögarna med morän, lägga på ett lager med matjord och där- efter besä hela området. Även det blir dyrt. Ulf Qvarfort räknar med minst 5 kr per kvm och man hamnar då i närheten av 10 milj kr.

Ytterligare ett sätt skulle vara att köra bort varpen. Kanske finns det något gruvbolag som kan utvinna några metaller ur varpen. Men forskarna tror inte att den utvägen är realistisk.

— Vilken metod som är mest ef- fektiv vet vi inte riktigt än, säger Ulf Qvarforth. Men det skall vi ta reda på. Naturvårdsverket står bakom ett projekt som går ut på att göra en total sammanställning av olika typer av fältförsök. Projektet kommer igång till försom- maren och troligtvis blir Bersbo försöksområde.

Bersbo bäst

En av orsakerna till att fors- karna gärna vill använda Bersbo är att man genom alla undersök- ningar vet så mycket om områ- det. Frånsett Falu gruva är ut- släppen i Bersbo de största i Sve- rige. Dessutom får forskarna jobba i fred i Bersbo.

Ulf Qvarforth är bestämd i sin uppfattning att något måste göras för att hejda metallutsläppen. Det tar minst 50 år, kanske 100, innan Risten hämtat sig från utsläppen. Och rehabiliteringsperioden blir längre för varje år man väntar. Liksom antalet sjuka, i värsta fall döda, sjöar.

Reportage:
CHRISTER BERG

På kartskissen kan man se vilken väg lakvattnet från Bersbo tar. Den största avrinningen sker till Gruvsjön som i dag är helt död. Därefter rinner vattnet till Strålängen som är illa ansatt. Vidare mot Risten där vattnet får färskt tillskott vid Missmyra. Sjön Risten är påverkad. Likaså har man funnit spår ända ut i Såken där bl a fisk fångats med högre halter än normalt av kadmium i levern

Adelswärdiska schaktet i Bersbo som Olof Söderbäck ser det. Bl a härifrån uppfordrades de 500 ton koppar om året som under blomstringstiden producerades i Bersbo. Anläggningen har inte varit i bruk sedan de första åren på det här århundradet

Intressant för forskare

Bersbo har på 70-talet varit ett intressant ställe för forskare. Två studerande vid tekniska högskolan i Stockholm gjorde 1976 ett examensarbete om hur man på olika sätt skulle kunna utnyttja och bevara arbetarebostäderna i Bersbo.

Universitetet i Linköping intresserar sig för hur djur och växter i Bersbotrakten påverkas. Resultatet väntas föreligga i år.

Konstaterandet att dricksvattenet i Bersbo innehöll mycket höga halter av kadmium ledde till omfattande kontroller av människor och djur för ett par år sedan.

Man har letat vatten, fotografiskt dokumenterat, naturvårdsinventerat m m. Sedan något halvår har främst SSU i Åtvid intresserat sig för att få igång en debatt om gruvsamhällets framtid. Så nog rör det sig i den nästan utdöda byn.

Dyrt men nödvändigt. Det anser bestämt geologen Ulf Qvarforth, Uppsala, som lett en omfattande undersökning om metallutsläppen från Bersbo koppargruva. Bakom honom Gruvsjön, i dag en död sjö som kan liknas vid en stor balja med utspädd svavelsyra

Spökstad som sjöd av liv . . .

I dag kan det vara svårt att förstå att Bersbo för inte så länge sedan var ett samhälle som sjöd av liv. Nu ser byn ut som en spökstad av Vilda Västern-typ med alla tomma hus.

För 100 år sedan sysselsatte gruvorna i Bersbo 320 män och 370 kvinnor och barn. En av Sveriges allra första järnvägar anlades mellan Bersbo och Åtvidaberg.

Men sedan kopparn sinat gick tillbakagången allt snabbare. Människorna flyttade därifrån, affärerna lades ner, liksom järnvägen och posten.

I dag utgörs den bofasta befolkningen av en handfull personer som i brist på tjänligt dricksvatten får hämta vatten på annat håll.

bakgrund

Första pris till koppar från Bersbo

■ I Bersbo har koppar brutits sedan 1100-talet enligt sägnen, sedan 1200-talet enligt antagande och sedan början av 1400-talet enligt säkrare bevis.

■ Glansperioden var från slutet av 1700-talet och fram till mitten av 1800-talet. Gruvdriften lades ner 1909 om man undantar två senare misslyckade försök att sätta igång igen.

■ Så fin var Bersbokopporn att den på en utställning i Paris 1855 fick första pris.

■ Under 1700- och 1800-talen producerades nära 33 000 ton koppar, 2 ton silver och 1,6 kg guld i gruvorna i och kring Bersbo.

Försök med kalk

Sedan ett år pågår försök att reducera metallutsläppen genom att låta gruvvattnet passera genom kalkstensbäddar som man lagt ut i bäckar. Försöken visar att man kan minska halterna. Men sannolikt bara tillfälligt. Det återstår ännu flera problem att lösa innan man kan säga att metoden ger bestående effekt.

27/4

Tioårsplan i Åtvid:

Fliseldade fjärrvärmecentraler ger energibesparing på 30 proc

Fjärrvärme från strategiskt placerade och eventuellt fliseldade värmecentraler. Omfattande besiktning av villor, hyreshus, institutioner osv. En väl utbyggd informations- och rådgivningsverksamhet. Se där några viktiga ingredienser i det recept, som för Åtvidabergs del kan komma att innebära energibesparing på uppemot 30 procent i den befintliga bebyggelsen. Och det inom en tidsrymd av tio år.

På torsdagskvällen godkände kommunfullmäktige i Åtvidaberg det förslag till energisparplan, som ingenjör Sven-Olof Söderström på fastighetskontoret tagit fram. Man har också gett fastighetskontoret i uppdrag att arbeta för ett genomförande av energisparplanen. Fastighetskontoret hade begärt att få uppdraget att genomföra planen men fullmäktige valde i likhet med kommunstyrelsen en försiktigare formulering.

Ett förverkligande av energisparplanen kommer att medföra att ett och annat begrepp om hur uppvärmning av bostäder går till ställs på huvudet.

□ Fliseld till villor

Framför sig ser fastighetskontoret hur man uppför mindre fjärrvärmeanläggningar på olika platser i Åtvid. Till dessa anläggningar som föreslås bli fliseldade ansluts inte bara grupper av hyreshus, stora kontor och industrier utan även enskilda villor. Så när det är dags för en fastighetsägare att byta panna kan det vara lämpligt att i stället ansluta värmesystem till fjärrvärmeanläggningen.

Blockcentraler tänker man sig enligt planen i bostadsområdet Eksätter, i centrum, vid Söderleden, vid Östergården och i Basthagen där villabyggnaden nu kommit i gång. Beträffande Eksätter har man redan kommit så långt att man fått in offerter på anläggandet av en blockcentral. Nästa etapp av småhusbyggnaden i Basthagen kommer förmodligen att få en fliseldad fjärrvärmeanläggning.

□ Besiktning av hus

Den andra delen av energisparplanen innebär en omfattande besiktning av bostäder och lokaler i Åtvidaberg. Besiktningarna kommer att leda fram till förslag på olika former av energisparåtgärder i varje byggnad för sig. Tätorten har delats in i fem olika områden.

Nygård och Garpan ges av naturliga skäl mycket låg prioritetsgrad. Över huvud taget bryr man sig inte om hus byggda efter 1975. I centrum och Villahagen ges hög prioritet åt äldre bebyggelse. Samma sak gäller Edbergaområdet och Långbröttsområdet. Den tredje och sista delen av energisparplanen är nog så viktig. Den handlar om information och rådgivning till allmänheten. Dels ska fastighetskontoret själv gå ut med broschyrer och annonser, dels ska den egna personalen stå till tjänst och hjälpa allmänheten. Man kommer också att förmedla konsulttjänster som t ex värmefotografering.

Sven-Olof Söderström säger att det inte bara är teoretiskt möjligt utan också fullt praktiskt genom-

Åtvidabergs kommuns energisparingenjör Sven-Olof Söderström anser det fullt realistiskt att göra energibesparingar upp till 30 proc i bebyggelsen i Åtvid. Bl a genom uppförandet av fliseldade fjärrvärmecentraler

förbart att klara av energisparplanens målsättning inom en tioårsperiod. Likaså att energibesparingarna i så fall kommer att uppgå till ca 30 procent. Vad det betyder i reda pengar investeringsmässigt eller ur besparings-synpunkt har man i en så här omfattande plan inte gett sig på att räkna ut.

Däremot finns det noggranna beräkningar på enskilda projekt. Som exempel kan nämnas satsningen på hotell Stallet, sporthallen och simhallen, och de tre bostadshusen i kv Åsen. Investeringarna för hela paketet uppgår till 1,1 milj kr. På mindre än fyra år har man gjort så pass stora energivinster att den summan är betald. Redan i sommar kör man i gång projektet. Liknande paketalösningar planeras för några skolor och för en del anläggningar i centrum.

Över huvud taget har det hänt en hel del på energiområdet i Åtvidaberg på den sista tiden. Orsaken kan till stor del härledas till Sven-Olof Söderström, som för

ungefär ett år sedan anställdes av fastighetskontoret just för att ägna sig åt energifrågor. Energisparingenjören har t ex dragit igång Stallet- sporthallsprojektet, initierat idén om fliseldad fjärrvärmeanläggning i Basthagen, tagit fram normer för uppvärmning av kommunägda lokaler, har kontakter med forskare, har anordnat informationsträffar av alla möjliga och omöjliga slag.

En energisk energisparingenjör.

CHRISTER BERG

Åtvidabergshem lånar för hyresförlusterna

Åtvidabergs kommunfullmäktige hade vid sitt sammanträde på torsdagskvällen en hel rad tomt- och bostadsfrågor på föredragningslistan. Så t ex beslöt fullmäktige att gå i borgen för två större lån till stiftelsen Åtvidabergshem. I ena fallet gäller det ett hyresförlustlån på 486 023 kr och som avser kostnader för tomma lägenheter i Eksätter 1978. I det andra fallet rör det sig om ett underhållslån på 402 000 kr.

Utbyggnaden av Göstas park i Garpaområdet kommer att ske som en sammanhållen entreprenad. Dvs hela Göstas park ska exploateras av en enda entreprenör i stil med vad som skedde i den sist utbyggda delen av Nygård. I Göstas park kommer att uppföras omkring 40 friliggande och gruppbyggda småhus.

Detta beslut fullmäktige, som också anvisade 90 000 kr för anlåtandet av en konsult som skall hjälpa till med att upprätta program för upphandling av entreprenaden. Enligt fullmäktigebeslutet skall gatukontoret utföra gatue- och ledningsarbetena i Göstas väg. Vem som skall göra jobbet vid stickgatorna är inte fastställt.

□ Industritomter

I Fågelsångens industriområde skall nu beredas möjlighet för exploatering av ytterligare fyra— fem industritomter. Den direkta orsaken är att Televerket vill uppföra en arbetscentral på industriområdet.

I det läget passar kommunen på att dra ledningar och angöra gator till fler tomter på en gång. Den sammanlagda kostnaden beräknas till 580 000 kr. Fullmäktige anslog 500 000 kr. Resterande belopp gäller asfaltering och det arbetet får vänta till nästa år.

Kommunfullmäktige godkände för sin del förslaget till stadsplan för Vrånghult 2:4 m fl. Det gäller ett 65 000 kvm stort område öster om länsvägen Åtvidaberg-Björnsäter. På planområdet skall uppföras en anläggning för framställning av flis som skall användas för uppvärmning av bostäder.

Fullt utbyggd beräknas verksamheten sysselsätta omkring 15 personer. Buller från anläggningen skall minskas genom olika ljudisolerande åtgärder. Snabbväxande lövträd skall planteras runt omkring för att minska insynen.

□ Tomtpriser

Man anslog 77 000 kr för att ordna avloppsfrågan från en radhusfastighet i Grävsätter i Hannäs. Med den här lösningen blir fem tomter i Grävsätter tillgängliga för bebyggelse. Fyra av tomterna ägs av kommunen och dessa skall nu bjudas ut till hugade spekulanter. Tomtpriset fastställdes

till 28 000 kr inklusive kostnader för vatten och avlopp.

Tomtpriser fastställdes också för tolv tomter i Björnsäter och fyra i Falerum. I Björnsäter blir kostnaden 58 000 kr och i Falerum 44 000 kr. Till tomtpriset kommer kostnader för anslutning av vatten och avlopp.

□ Sotningstaxan

Fullmäktige beslutade om en ny sotningstaxa som skall gälla från 1 april i år. Den nya taxan innebär i stort sett en höjning med 10 proc. Arsarvudet till skorstensfejarmästaren för eldstadsbrandsyn fastställdes till 5 615 kr.

I sitt beslut passade fullmäktige på att kraftigt understryka det påpekande som brandstyrelsen tidigare gjort. Nämligen att sotningsväsendet skall iaktta de i brandordning uppställda sotnings- och rensningsfristerna, att den personal som utför eldstadsbrandsyn också skall ha de erforderliga kvalifikationerna och att arbetet skall utföras noggrant.

□ Nya maskiner

Till gatukontorets förfogande ställdes 600 000 kr. För pengarna skall man köpa en ny lastbil, en ny dragtraktor och en ny sopmaskin. De nya maskinerna skall ersätta motsvarande utslitna enheter och en gammal traktorsopmaskin.

Föreningen Åtvidabergs folkpark fick 35 000 kr i bidrag för projektering av en renovering av Folkets hus i Åtvidaberg. Falerums IF fick 29 000 kr för att täcka de kostnader man haft till följd av översvämningen på Dackevallen i början av året. Den nybildade hembygdsföreningen i Grebo fick 6 000 kr i sotarbidrag. Pengarna kommer till största delen att användas till att rusta upp Klockaregården till hembygdsgård.

Man anvisade 65 950 kr för att betala en räkning från Motala kraftverk. Räkningen gäller flyttning av kraftledning i Långbrott. I tre år fanns pengar anslagna men avfördes i 1978 års bokslut. I början av mars i år kom dock räkningen.

Slutligen godkändes en ändring av barnomsorgstaxan. Det betyder lättnader för de föräldrar vars barn bara utnyttjar barnomsorgens tjänster i genomsnitt 25 timmar i veckan.

CHRISTER BERG

Hyreshöjningar hos Åtvidabergshem

Stiftelsen Åtvidabergshem och hyresgästföreningen har efter förhandlingar enats om höjningar av hyran beroende på den senaste tidens prisstegningar och aviserade höjningar på bränslet. Hyran inom de stiftelseförvaltade bostäderna höjs nu från 1 juni med 2:50 per kvm.

Undantag görs för kvarteret Åsen ovanför gamla brandstationen. Där nöjer man sig med en höjning på 1:05 kr. Den åtgärden innebär att bränselkostnaden nu är densamma i alla stiftelsens lägenheter. Avgiften är efter höjningen 22:50 per kvm.

Under sommaren kommer Åtvidabergshem att vidtaga flera energibesparande åtgärder i sina fastigheter för att begränsa vidare hyreshöjningar. Stiftelsen får statliga bidrag för att täcka en del av investeringarna.

— Det vore förstås bra om hyresgästerna kunde vara mer sparsamma om värmvattnet, säger Åtvidabergshems VD Evert Johansson. Ungefär en tredjedel av kostnaderna för bränsle går åt till uppvärmning av vattnet i kranarna.

Hörselfrämjandet i Åtvidaberg hade på tisdagen möte i Godtemplargården. Förhandlingarna leddes av ordförande Brita Wildroth. Sven Larsson utsågs att representera avdelningen i Åtvid vid jubileet i Motala. Rudolf Karlsson lämnade information från handikapprådets sammanträde och Ester Johansson från distriktets årsmöte i Finspång. Efter förhandlingarna underhöll Nils Karlsson med dragspelsmusik.

27/4
Träningsorientering. OK Eken har haft träningstävling i Häcklatterängen. De tre banorna hade lagts av Stig Johansson och Bernt Swärd. Ett 60-tal orienterare deltog. Resultat: Bana A, 9,1 km 1) Pär Ericsson 55,45; 2) Björn Söderbäck 58,35; 3) Per-Inge Svensson 1,00,40; 4) Anders Risk 1,01,40; 5) Lennart Haraldsson 1,05,40. Bana B, 5,1 km 1) L-G Kindholm 39,50; 2) Ingemar Wernersson 41,30; 3) Birger Samuelsen 44,45; 4) Sten Eriksson 45,20; 5) S-O Haraldsson 46,00. Bana C, 2,6 km 1) Agneta Andersson 21,40; 2) Ove Andersson 23,00; 3) Lena Haraldsson 27,50; 4) Britt Kindvall 32,25; 5) Ann-Sofi Andersson och Per Andersson 40,00.

Har SIF lämnat remissvar? Vid kommunfullmäktiges sammanträde på torsdagen uttalade Bengt Persson (fp) visst missnöje med remissammanställningen av SAISP-projektet. I SAISP:s presentation av Åtvidabergs centrum uppges att SIF i Åtvid inkommit med remissvar. Men, framhöll Bengt Persson, SIF-klubben på Facit som ju räknar två tredjedelar av alla SIF-are i Åtvidaberg förnekar att man över huvud taget lämnat något remissvar. Bengt Persson har inte heller kunnat få tag på någon annan SIF-organisation som gjort det. Nu ställde Bengt Persson en enkel fråga i ärendet till kommunalrådet Carl-Eric Ahlström där Bengt Persson begärde en förklaring till det inträffade.

Åfåran i Falerum. Kommunfullmäktige i Åtvidaberg beviljade på torsdagskvällen bidrag med 29 000 kr så att Falerums IF ska kunna reparera de skador som uppstod i samband med översvämningen på Dackevallen efter nyår. Vid sammanträdet yrkade Nils-Erik Norrman på att fullmäktige också skulle ta fasta på fritidsnämndens rekommendation om en översyn av åfåran. Ingvar Kindesjö (m) instämde i att en riktig åfåra bör få till resultat att man fortsättningsvis ska slippa översvämningar där. Det blev också fullmäktiges beslut att se över Storåns åfåra på den här delen.

Två vitsippor. Margit Uppman i Åtvidaberg hittade på onsdagen två vitsippor i Börsebo öster om Åtvid. Ja, hon hittade fler förstas men de här två växte på samma stjälk och det är minsann inte så vanligt.

Slöseri med kommunala medel att bygga förvaltningslokaler

28/4

Folkpartisterna i Atvidaberg reagerar häftigt på besluten i kommunfullmäktige att lösa kommunalförvaltningens lokalbehov genom en tillbyggnad i centrum i stället för att hyra kontorslandskap på Facit i Atvidaberg. I ett uttalande säger partiet bl a att man anser det vara grovt slöseri med kommunala medel att göra tillbyggnaden.

Folkpartisterna beklagar att såväl socialdemokrater som centerpartister helt motsatt sig förslaget att först ta reda på driftskostnaderna i den planerade tillbyggnaden innan man beslutar om den. Den beräknade driftskostnaden skulle sedan kunna jämföras med kostnaden för Facitalternativet.

Eftersom socialdemokrater och centerpartister inte går med på en sådan behandling av ärendet har folkpartisterna gjort en egen analys av kostnaderna. Man har därefter kunnat konstatera att en tillbyggnad av kommunalhuset

med 700 kvm kommer att kosta ungefär en halv milj kr mer än förhyrning av 2 000 kvm på Facit.

Dessutom, påpekar folkpartisterna, täcker den planerade tillbyggnaden bara dagens behov för kommunalförvaltningen medan Facitalternativet räcker för ytterligare expansion i många år.

Vidare erinrar folkpartiet om löftet från socialdemokraterna att all kommunalförvaltning utom skolkontoret skulle få plats i tillbyggnaden. Man hoppas därför att ryktena om att fritidskontoret ska placeras i en ny tillbyggnad vid sporthallen är helt grundlösa.

Om det förhållandet skulle uppstå att även en andra tänkt tillbyggnad av kommunalhuset måste göras, så beräknar folkpartiet merkostnaden för egna lokaler jämfört med kontor hos Facit till minst 1 milj kr per år.

Slutligen pekar folkpartisterna på att Facitalternativet ger en miljöriktig uppvärmningsmetod. Där används nämligen avfall från möbelindustrin och sågverket. Det kan ju vara värt att veta med tanke på de miljö problem som olja och kärnkraft ger upphov till.

CHRISTER BERG

30/4

Maskerad på Timmergården. Unga örnar i Atvidaberg anordnade på lördagen underhållning i Timmergården i Eksätter för medlemmar, inbjudna från "örnarna" i Edberga och Grebo och för alla andra barn som ville vara med. Många av barnen och ungdomarna hade passat på att klä ut sig i mer eller mindre fantasifulla dräkter. Under festen fick man besök av en grupp grekiska dansare från Linköping. Dessa visade olika folkdanser och alla som ville fick vara med. Vidare förekom lekar och korvgrillning.

En singelolycka inträffade natten till lördagen på Östantorpsvägen då en bilist i hög hastighet rammade en lyktstolpe. Bilen totalförstördes och föraren, en yngling i 20-årsåldern, fördes i ambulans till Linköping för läkarkontroll.

— Tack ska du ha för de här åren, Gösta. Här är det Gösta och Elvira Hagman, som handlat färdigt i den rullande lanthandeln som Gösta Karlsson förestått i nära 16 år. Förra veckan var en enda stor tack- och avskedsföreläsning för Gösta Karlsson.

Nu har sista varubussen rullat ut från Falerum

Nu har Falerums livs skumpat färdigt på de små vägarna runt om i Atvidaberg, bortåt Valdemarsvik och inne i Kinda och Västerviks kommuner. Varubussverksamheten hann bli 30 år. Längre höll affären faktiskt tre bussar i trafik. En försvann 1975. En annan 1977. I fredags togs den sista bussen ur bruk.

— Vemodigt, säger Gösta Karlsson, som i nära 16 år kört omkring med sitt rullande varuhus. I ur och skur. I snö och på dammiga vägar. Och på kuppen gjort sig nära nog oumbärlig bland sina kunder.

— Jag kunde aldrig tro att det skulle vara så svårt att sluta, säger Gösta Karlsson. För det här är sannerligen inget latmångöra. Det finns dagar när han varit igång från tre på morgon till kvällen.

Gösta Karlsson har kört den fullproppade bussen på fyra linjer. En om dagen. Sammanlagt kör han då 35 mil på en vecka. Med årens lopp har det väl hunnit bli mellan 25 000 och 30 000 mil.

Den sista veckan har varit en enda stor tack- och avskedsföreläsning, berättar Gösta Karlsson. Det har varit presenter och blommor och kramar och en och annan tår. I fredags kom han inte hem förrän det börjat skymma.

□ Mer än affär

Som chaufför på en varubuss blir man något mer än bara en affärsman, säger Gösta Karlsson. För efter ett tag känner man ju alla så väl. En del äldre har behövt hjälp med snöskottning. För en del som bor lite ensamt har den rullande lanthandeln inneburit ett betydelsefullt avbrott i ensamheten. Man kanske har behövt åka med ett stycke.

Sortimentet har varit magnifikt i "affären". Hundmat, kryddor, kotletter, inlagd gurka, resårband, dricka, flugsmällor, frukt, plåster. Tja, helt enkelt det mesta. Och skulle det vara så att något saknas så har Gösta tagit med det på nästa tur. På så vis har julgranar fått följa med, den trasiga motorsågen till serviceverkstaden osv.

Men nu är således den sista varubussen i trakten indragen. Gösta har tagit över korvkios-

ken i Falerum och kommer väl att "knäcka" lite inom chaufförsyrket. Det får gå, säger han, även om det till en början kommer att kännas ovant att inte kuska omkring till gamla vänner (kunder).

□ Svårt beslut

— Ur ekonomisk synpunkt skulle vi ha lagt ner den här verksamheten för länge sedan. Men det har varit oerhört svårt att fatta det slutgiltiga beslutet. Bara för att vi vet hur mycket den här servicen betyder för många. Särskilt för alla som bor litet avlägset, är till åren komna och inte har tillgång till bil.

— Det säger Inge Gustavsson, som tillsammans med Agne Liljeblad äger Falerums livs. Men nu går det bara inte längre. De fasta omkostnaderna är så stora att verksamheten går med praktiskt förlust.

□ Hjälper varandra

— Men, fortsätter Inge Gustavsson, det är ju så på landet att vi hjälper varandra så gott det går. Därför kommer vi att serva ungefär 25 hushåll där vi vet att indragningen av bussen medför stora problem. Kunderna kommer att kunna telefonhandla och varorna kör vi sedan ut utan extra kostnad. Redan i dag har vi nära hundra sådana uppdrag i veckan från de båda andra nedlagda linjerna.

Inge Gustavsson berättar att man dessutom har möjlighet att i särskilda fall ordna med skjuts till och från affären. Man undersöker möjligheten att utöka den färdtjänsten. Man gör med andra ord vad man kan för att fullgöra sina moraliska skyldigheter mot sin kundkrets. Men det finns förstås en gräns för vad den moralen får kosta.

Att det inte är särskilt lönsamt med varubussar, i varje fall inte enligt den traditionella modellen, förstår man när man ser statistiken. För ett decennium

sedan fanns det omkring 100 bussar i Östergötland. I dag är det enligt uppgift bara ett tiotal kvar.

□ Myndighetsfråga

Just att varubussar dras in och att lanthandlar läggs ner är en fråga som är föremål för behandling av myndigheterna. En affär på landet kan få bidrag för sådan här verksamhet. Men en förutsättning är att det i den kommunen finns en s k varuförsörjningsplan upprättad. I Atvidaberg håller man just på att arbeta fram en sådan.

Varuförsörjningsplanen är en förutsättning för bidrag. Men därmed inte sagt att bidrag utbetalas.

För tio-tjugo år sedan fanns det fem dagligvaruaffärer i Falerumstrakten. I dag återstår bara Falerums livs. Men den affären tycks bryta det gängse mönstret på landsbygden. Inge Gustavsson och Agne Liljeblad kan konstatera att affären-poststället-samlingspunkten fungerar. Märkligt nog kommer ungefär var tredje kund från Atvid.

CHRISTER BERG